

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**PORNOGRAFİ BAĞIMLILIĞININ ÇOCUKLUK ÇAĞI
YAŞANTILARIYLA OLAN İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

Batın Sevval BEZİK

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Hüseyin ÜNÜBOL

İstanbul, 2021

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**PORNOGRAFİ BAĞIMLILIĞININ ÇOCUKLUK ÇAĞI
YAŞANTILARIYLA OLAN İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

Batın Sevval BEZİK

194102087

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Hüseyin ÜNÜBOL

İstanbul, 2021

YEMİN METNİ

Bu çalışmanın kendi tez çalışmam olduğunu, planlamasından yazımına kadar hiçbir aşamasında etik dışı davranışımın olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumları kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

28.09.2021

Batın Sevval BEZİK

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tezimde, bilgi ve önerilerini benimle paylaşan ve desteğini esirgemeyen değerli danışman hocam Doç. Dr. Hüseyin ÜNÜBOL'a,

Eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini her zaman hissettiğim ve araştırmam boyunca beni motive eden annem Nilgün BEZİK ve kardeşim Berker BEZİK'e;

Çalışmalarım boyunca bana destek olan tüm arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum ve sevgilerimi iletiyorum.

Batın Sevval BEZİK

İstanbul, 2021

ÖZET

Pornografi Bağımlılığının Çocukluk Çağı Yaşantıları ile Olan İlişkisinin İncelenmesi

Batın Sevval BEZİK

Yüksek Lisans Tezi, Klinik Psikoloji

Danışman: Doç. Dr. Hüseyin ÜNÜBOL

İstanbul, 2021

Bu çalışma çocukluk çağı yaşantılarının pornografi bağımlılığı ile olan ilişkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Türkiye Salgın Dönemi Bağımlılık ve Ruh Sağlığı Haritası Projesi (TURBAHAR COVID-19) kapsamında yapılmakta olan bu çalışma, örneklem tasarımı ve büyüklüğü açısından Türkiye genelini analiz etmeye imkan sağlamaktadır. Türkiye’de cinsel bağımlılık ve pornografi üzerine yapılmış en kapsamlı araştırmalardan biridir. Bu çalışmanın verileri dijital bir platform aracılığıyla toplanmıştır. Örneklem ikiye ayrılmıştır. 4393 kişi Sosyodemografik Özellikleri ve Siber Pornografi Bağımlılığı Envanterini, 6824 kişi ise Çocukluk Çağı Travma Envanterini oluşturmaktadır.

Araştırma sonuçlarına baktığımızda pornografi bağımlılığı açısından en riskli grubun 29 yaş grubu ve daha genç olanların, medeni hali bekar olanların ve cinsiyet açısından da erkek grubunun oluşturduğu görülmüştür. Bu sonuçlar pornografi bağımlılığına erkeklerin daha yatkın olduğunu belirten araştırmaları destekler niteliktedir. Çocukluk çağı travma ölçeği alt boyutları ile pornografi bağımlılığı arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuştur. Çocukluk çağı travma ölçeği tüm alt boyutları ve siber porno bağımlılığı ile tüm yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Anlamlı farklılığın sebebinin anlaşılması için yapılan Post-hoc sonuçlarına göre, Çocukluk Çağı Travma Ölçeği (ÇÇTÖ) alt boyutlarının hepsi ve Siber Porno Bağımlılığı Ölçeği ile tüm yaş grupları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Araştırmamızın sonucuna göre çocukluk çağı travma ölçeği ile siber porno bağımlılık ölçeği sonuçları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Şar ve arkadaşlarının (2012) yaptığı bir çalışmaya göre açık uçlu sorular ile saptanan çocukluk çağı istismar ve ihmal yaşantıları ile çocukluk çağı travma ölçeği ile elde edilen puanlar arasında

derecelendirilmiş bir anlamlı ilişki bulunduğu saptanmıştır. şar ve arkadaşlarının (2012) yaptığı bu araştırma, araştırmamızı destekler niteliktedir.

COVID-19 sürecinde bireylerde yaşanan yoğun kaygının ankete verilen cevapları etkileyeceği de göz önünde bulundurulduğunda çalışmanın pandemi olmayan bir süreçte tekrarlanması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: çocukluk çağı yaşantıları, çocukluk çağı travma ölçeği, pornografi bağımlılığı

ABSTRACT

Examining the relationship between pornography addiction and childhood experiences.

Batın Sevval BEZİK

Master Thesis Clinical Psychology

Supervisor: Doç. Dr. Hüseyin ÜNÜBOL

İstanbul, 2021

This study aims to examine the relationship between childhood experiences and pornography addiction. This study, which is being carried out within the scope of Turkey Epidemic Addiction and Mental Health Map Project (TURBAHAR COVID-19), provides the opportunity to analyze Turkey in general in terms of sample design and size. The data of this study were collected through a digital platform. The sample is divided into two. 4393 people make up the Socio-demographic Characteristics and Cyber-Pornography Addiction Inventory, and 6824 people make up the Childhood Trauma Inventory.

When we look at the results of the research, it has been seen that the most risky group in terms of pornography addiction are those younger than 29 years old, those who are single and the male group. These results support studies that indicate that men are more prone to pornography addiction. A positive correlation was found between childhood trauma scale sub-dimensions and pornography addiction. Significant differences were found between all sub-dimensions of the childhood trauma scale and cyber porn addiction and all age groups. According to the Post-hoc results made to understand the reason for the significant difference, a statistically significant difference was found between all CTS sub-dimensions and the cyber porn addiction scale and all age groups.

According to the results of our study, a significant relationship was found between the childhood trauma scale and the results of the cyber porn addiction scale. According to a study conducted by Şar and his friends (2012), it was found that there was a graded significant relationship between childhood abuse and neglect experiences determined by

open-ended questions and the scores obtained with the childhood trauma scale. This research (2012), conducted by Şar and his friends supports our research.

Considering the intense anxiety experienced by individuals during the Covid-19 process, it may be recommended to repeat the study in a non-pandemic period.

Keywords: childhood life, childhood trauma questionnaire, pornography addiction

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	i
TEŞEKKÜR	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	x
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	2
KAVRAMSAL DEĞERLENDİRME VE KURAMSAL ÇERÇEVE.....	2
1.1.Bağımlılık Tanımı	2
1.1.1.Davranış Bağımlılığı	2
1.2. Cinsellik Tanımı.....	3
1.2.1. Cinsel bağımlılık	4
1.2.1.1. Davranışsal Bağımlılık Olarak Cinsellik	4
1.2.2. Cinsel Bağımlılığın Etiyolojisi	5
1.2.2.1. Çocukluk Travmaları	5
1.2.2.2. Olumsuz Duygulardan Kaçınma Yöntemi.....	6
1.2.2.3. Biyolojik ve Nörobiyolojik Mekanizmalar	7
1.2.3. Etiyolojiyle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	7
1.2.3.1. 70'ler ve 80'ler.....	7
1.2.3.2 90'lı Yıllar.....	8
1.2.3.3. 2000'ler Sonrası	8
1.2.4. Diğer Psikolojik Bozukluklar ile Cinsellik İlişkisi.....	9
1.2.5. Toplum ve Cinsellik Arasındaki İlişki	10
1.3. Cinsel İstismar.....	11
1.3.1. Cinsel İstismar Çeşitleri	11
1.3.2. Çocukta Cinsel İstismarın Epidemiyolojisi	12

1.3.3. Çocukta Cinsel İstismarın Etiyolojisi	12
1.3.4. Cinsel İstismarın Psikiyatrik Bozukluklar ile İlişkisi	13
1.3.5. Cinsel İstismarın Çocuk üzerindeki Etkisi	14
1.4. Pornografi Tanımı	15
1.4.1. İnternet Kullanımı ve Pornografi.....	17
1.4.1.1. İnternet Bağımlılığı Çeşitleri:	18
1.4.2. COVID-19 ve Pornografi Arasındaki İlişki	19
1.4.3. Türkiye’de Pornografi	19
1.4.4. Pornografi ve Şiddet Arasındaki İlişki	20
1.4.5. Pornografinin Cinsiyetle Olan İlişkisi	21
1.4.6. Cinsiyete ve Yaşa Göre Pornografi İzleme Oranları	22
1.4.7. Pornografi ve Cinsel İlişki Arasındaki İlişki	22
1.4.8. Pornografi ve Kültür İlişkisi	23
1.4.9. Pornografinin Reklamlarda Kullanımı	24
1.4.10. Pornografinin Din İle Olan İlişkisi:	25
İKİNCİ BÖLÜM.....	26
YÖNTEM	26
Evren ve Örneklem:	26
2.1. Evren:	26
2.1.1. Örneklem :	26
2.1.2. Prosedür:.....	27
2.2. Veri Toplama Araçları:	28
2.3. Sosyodemografik Bilgi Formu:.....	28
2.4. Siber Pornografi Kullanım Envanteri-9:	28
2.5. Çocukluk Travması Anketi (CTQ-28):	29
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	30
BULGULAR.....	30
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	37
TARTIŞMA.....	37
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	41

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	41
ALTINCI BÖLÜM	42
KAYNAKLAR	42
EKLER	53

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Katılımcılar ile ilgili Sosyodemografik Veriler (n=4393)	30
Tablo 2: Ölçek ve Alt boyut ilişkilerine Ait Korelasyon Sonuçları.....	32
Tablo 3: Katılımcıların Siber Porno Bağımlılığı Ölçeğinden Aldıkları Puanların Yaş Açısından Karşılaştırılması.....	33
Tablo 4: Katılımcıların Siber Porno Bağımlılığı Ölçeğinden Aldıkları Puanların Medeni Durum Açısından Karşılaştırılması.....	34
Tablo 5: Katılımcıların Siber Porno Bağımlılığı Ölçeğinden Aldıkları Puanların Cinsiyet Açısından Karşılaştırılması.....	35
Tablo 6: Katılımcıların Siber Porno Bağımlılığı Ölçeğinden Aldıkları Puanların Sigara Kullanım Durumu Açısından Karşılaştırılması	35
Tablo 7: Katılımcıların Siber Porno Bağımlılığı Ölçeğinden Aldıkları Puanların Alkol Kullanımı Durumu Açısından Karşılaştırılması.....	36
Tablo 8: Katılımcıların Siber Porno Bağımlılığı Ölçeğinden Aldıkları Puanların Daha Önce Psikiyatrik Tedavi Alma Durumu Açısından Karşılaştırılması.....	36
Tablo 9: Katılımcıların Siber Porno Bağımlılığı Ölçeğinden Aldıkları Puanların Çalışma Durumu Açısından Karşılaştırılması.....	34

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

AIDS: Acquired Immune Deficiency Syndrome

APA: Amerikan Psikiyatri Birliği

BDSM: Bondage, discipline, sadism, masochism

COVID: Corona Virüs Disease

ÇÇTÖ: Çocukluk Çağı Travma Ölçeği Toplam

EEG: Elektroensefalografi

LGBT: Lezbiyen, gay, biseksüel, transeksüel

MSQ: Duygudurum ve Cinsellik Anketi

SAST: Cinsel Bağımlılık Testi

SES: Cinsel Uyarılma Ölçeği

SIS2: Kaygı, Depresif Duygular ve Cinsel Davranış Ölçeği

SPBE-9: Siber Pornografi Kullanım Envanteri

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences

TDK: Türk Dil Kurumu

TSSB: Travma Sonrası Stres Bozukluğu

TURBAHAR: Türkiye Bağımlılık Risk Profili ve Ruh Sağlığı Haritası Proje Sonuç Raporu

UNESCO: United Nations Educational Scientific and Cultural Organization

WHO: World Health Organization

GİRİŞ

İnternetin hayatımıza girmesi ve sanal yollarla her türlü şeye ulaşımın artmasıyla birlikte pornografi bağımlılığında da artış olmuştur. İnsanlar risksiz ve kolay yollarla istedikleri sayfalara erişebilmiş, kimliklerini gizleyebilmiş ve kendi kişiliklerini de karşı tarafa farklı aktarma imkânını yakalayabilmişlerdir. Pornografi her ne kadar çok eski zamanlara dayansa da internetin yaygınlaşmasıyla birlikte pornografinin kullanımının arttığı bir gerçektir.

Pornografinin de diğer bağımlılıklar gibi fazla kullanımın sonucunda bazı problemler oluşturduğunu görmekteyiz. Bu problemlerin erkeklerde kadınlara göre daha fazla olduğu araştırmalar tarafından da saptanmıştır ve günlük hayatın işlevselliğini bozacak kadar sorunlar yaşandığı görülmüştür. Bu kadar olumsuz sonuçlarına rağmen bireylerin neden bu davranıştan vazgeçemediklerini ise davranış bağımlılıkları tanı kriterleri ile tanımlamak mümkün. Kişinin bu davranışa bağımlı olması için tolerans ve yoksunluk yaşaması, tüm olumsuz sonuçlarına rağmen bireyin bu davranıştan vazgeçememesi gibi özellikler olması şarttır.

Pornografinin: kültüre, topluma hatta yaşa ve cinsiyete göre farklılık gösterdiği; tüm bunlara göre de pornografinin tanımı ile yaşanış biçiminin bile değiştiği gözlemlenmiştir. Ayrıca pornografi bağımlılığının beraberinde başka psikolojik problemler de getirdiği görülmüştür.

Uzun yıllardır yapılan araştırmaların sonuçlarına baktığımızda erken dönemdeki anıların ve travmaların yetişkinlik dönemini nasıl etkilediğini ve bağımlılık gibi birçok ruhsal ve psikolojik bozukluklarda ne kadar etkili olduğunu görmekteyiz. Özellikle çocukluk çağında cinsel taciz ve cinsel istismarın pornografi bağımlılığı üzerinde etkisi olduğunu söyleyebiliriz.

Bu araştırmanın amacı da çocukluk çağındaki yaşantılar ile bireyin pornografi bağımlılığı arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çocukluk çağında yaşanan travmaların pornografi bağımlılığı üzerindeki etkisinin incelenmesinin bu alanda yapılacak olan önleyici çalışmalar için faydalı olacağı ve o çalışmalara kaynak olabileceği düşünülmüştür. Bu konunun literatürde daha önce araştırılmadığı görülmüş, bu nedenle de daha faydalı olacağı düşünülmüştür.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL DEĞERLENDİRME VE KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde: bağımlılık, bağımlılık türleri, pornografi bağımlılığı ve pornografinin ilişkili olduğu durumlar anlatılacaktır.

1.1.Bağımlılık Tanımı

Bağımlılık bir maddeye, bireye veya eyleme aşırı şekilde bağlı olmak, zaman geçtikçe çeşitli problemler ortaya çıkaran, psikolojik olduğu kadar fiziksel sonuçları da olan, durdurulması zor kalıplaşmış davranışlardır. Kişi tüm olumsuz sonuçlarına rağmen bu kalıplaşan davranışlardan vazgeçemez, tekrarlayan davranışlarla karakterizedir ve eylemleri durduramaz (DiClemente, 2003 & Lesieur, 1993). Maddeyi amacı dışında kullanmak, maddeye karşı tolerans geliştirilmesi, olumsuz sonuçlarına rağmen maddeden vazgeçilememesi, madde kullanımı azaltıldığında veya bırakıldığında yoksunluk belirtilerinin gözlemlenmesi tanı kriterlerinden bazılarıdır. Bağımlılığı oluşturan madde veya davranışların hepsinde pekiştirici özelliği bulunmaktadır (Işık, 2009 & Uluğ, 2007). Bağımlılık gerek bireysel gerekse toplumsal açıdan olumsuz sonuçların oluşmasına sebep olan bir rahatsızlık olarak da tanımlanabilir (Thege ve ark. 2015). Bağımlılık, özellikle beyinde birtakım değişikliklere sebep olan ve nöral devrelerin bile zarar görmesine sebep olan bir rahatsızlıktır (Becker ve Murpgy, 2018). Bireyler bahsettiğimiz normal dışı şeyleri deneyimlemeye karşı hep istekli olsalar da özellikle de ruhsal durumlarında norm dışı bir değişiklik oluşturan maddelere karşı bu istek daha fazla olmuştur (Babaoğlu, 1997). Bağımlılık denildiğinde her ne kadar akla ilk gelen maddeler olsa da davranışsal bağımlılıklardan da bahsetmek mümkündür. Bu davranışsal bağımlılıkları; kumar, seks, egzersiz, alışveriş ve internet olarak sıralayabiliriz (Kim ve Kim, 2002).

1.1.1.Davranış Bağımlılığı

Ruhsal bozukluklara baktığımızda, davranış bağımlılıklarını da ele aldığımızda en yaygın ruhsal bozukluğun bağımlılık olduğunu söylemek mümkün (Sussman ve ark. 2013). Davranış bağımlılığının temelinde yatan sebep; kişinin davranışının bireye ve bireyin çevresindeki kişilerde yarattığı tüm olumsuz etkilerine rağmen bireyin bu dürtüye direnememesidir (APA, 2000). Davranış bağımlılığında kişi davranışı sürekli tekrarlayan ve hep bu davranışla meşgul olma biçiminde hareket eder (Grant ve ark. 2010).

Davranış bağımlılığının 8 basamaklı bir döngüsü bulunmaktadır ve birey bu döngünün basamakları ile bağımlılığı ele almak mümkündür. Basamaklar tamamlanmadıkça bu döngü kendi içerisinde devam etmektedir. Bu basamaklar sırası ile:

- Bir defadan bir şey olmaz
- Bir defa haricinde asla
- Ben bağımlı olmam
- İstesem bırakırım
- Ben onu bıraksam da o beni bırakmaz
- Bırakmak zorundayım
- Artık bırakıyorum
- Bıraktım bir daha başlamam şeklindedir.

Tedavi olumlu sonuçlanmadığı sürece birey bu döngüler içerisinde sürekli dönmektedir (Ögel, 2014). Online oyun, televizyon, pornografî, alışveriş, internet, kumar, kompulsif cinsel davranış gibi davranış bağımlılıkları bulunmaktadır (Clarkson & Hellman, 2013).

1.2. Cinsellik Tanımı

İnsanların eylemlerinde ve düşüncelerinde cinselliğin her zaman olduğu bir gerçektir. Çünkü cinsellik bir içgüdüdür ve insanlık tarihi boyunca da var olmuştur. Cinsellik konusu üzerine pek çok araştırması olan ve günümüzde de bu araştırmalarından yararlandığımız Freud, insan doğumundan ölümüne kadar cinselliğin olduğunu savunmaktadır (Bozdemir ve Özcan, 2011). Cinsellik insanı yalnızca bedensel olarak değil; düşünce olarak, duygusal açıdan ve toplumsal bütünlüğü oluşturan, kişilik gelişimi, iletişim ve sevginin paylaşımını iyi açıdan etkileyen sağlıklı oluşturmaktadır. Cinselliği etkileyen pek çok etken vardır. Bunları; sosyal, psikolojik, politik, ekonomik, hukuki, tarihi, dini etkenler olarak sıralayabiliriz (WHO, 2010). Ancak bireyin cinselliğe kompulsif bir şekilde bağlı olmaya başlaması, bireyin bu davranışlarını kontrol altında tutamaması gibi durumlarda cinselliğin olumlu olan etkileri ortadan kalkmakta; tam tersine bireyin günlük yaşamının işlevselliğini olumsuz etkileyebilmektedir ve cinsel bağımlılıktan söz edilebilmektedir (Goodman, 1998).

1.2.1. Cinsel bağımlılık

Seks, bireyin hayatta kalması veya yaşamını devam ettirebilmesi amacıyla zorunlu bir eylemdir. Gerek psikolojik gerekse fizyolojik açıdan kişi cinselliğe ihtiyaç duymaktadır ve bu nedenle de cinsel eylemde bulunmaktadır. Ancak bu eylem tekrarlandığında, eyleme olan ihtiyaç her defasında daha da arttığında bir döngüye dönüştüğünü söylemek mümkün olacaktır. Ayrıca cinsel bağımlılığı olan bireylerin bu eylemi zevk amacından çok altta yatan psikolojik bir rahatsızlıktan gerçekleştirdikleri bilinmektedir (Kraus, 2016).

Başka bir tanımla; bağımlılık olarak adlandırılan bir davranışın cinsel eylem yoluyla gerçekleştirilmesine cinsel bağımlılık denmektedir (Goodman, 1993). Alkole bağımlı bir kişi nasıl ki alkol kullandıktan sonra kendisini tatmin olmuş hissediyorsa, cinsel bağımlılığı olan bir birey de cinsel eylem sonrasında bu tatmini hisseder ve bu nedenle de bu davranışa kompulsif bir şekilde bağımlıdır. Bu bireyler cinsel davranışlarını kontrol altına isteseler de alamazlar, denemeleri başarısızlıkla sonuçlanır, davranışın onlarda oluşturduğu olumsuz etkilerini görmelerine rağmen davranış sonucunda aldıkları hazdan ve oluşan içsel rahatsızlıktan kurtulmak için davranıştan vazgeçemezler (Goodman, 1988).

Pornografi bağımlılığı veya cinsel bağımlılığı tanısı olan bireylerin depresyon, utanç, amaçsızlık gibi olumlu olmayan duyguları yaşadıkları görülmüştür. Ayrıca bu bozuklukları geliştiren bireylerin refah düzeylerinin de düşük olduğu saptanmıştır (Karaga ve ark. 2016).

1.2.1.1. Davranışsal Bağımlılık Olarak Cinsellik

Nasıl ki maddeye bağımlı bir birey maddeye karşı yoksunluk çekiyorsa, davranış bağımlılığında da aynı durumun söz konusu olduğu da yadsınamaz bir gerçektir. Davranışsal bağımlılığın gösterdiği semptomlar ile madde bağımlılığında gördüğümüz semptomlar birbiriyle çok benzemektedir (Kim and Kim, 2002). Nasıl ki madde bağımlılığı olan bir birey davranışlarını kontrol edemiyorsa davranışsal bağımlılıkta da bu durum söz konusudur ve tüm olumsuz sonuçlara rağmen kişi bu davranışı kompulsif bir şekilde tekrarlamaktan kendisini alıkoyamamaktadır (Henderson, 2001).

Schaeffer (2009), cinsel bağımlılığın davranışsal bağımlılıkların arasında sınıflandırılması gerektiğini söyler. Ortaya atılmış olduğu bu görüşün sebebi ise bu problemin geçmişten gelmesi ve olumlu sonuçlar yaratmamasıdır. Bahsettiğimiz cinsel

davranış, bağımlılığı oluşturan davranıştır. Birey gerek haz duymak gerekse içsel rahatsızlığından kurtulmak için bu yola başvurur. Davranışların oluşumunda iki etkenden bahsedebiliriz. Bunlar:

- Var olan davranışı kontrol etmekte zorluk
- Olumsuz sonuçlara rağmen davranışa kompulsif bir şekilde devam etmek (Briken, 2007).

1.2.2. Cinsel Bağımlılığın Etiyolojisi

2000’li yıllara kadar bu konuda yapılan araştırmalar sınırlı sayıdaydı (Gold ve Heffner, 1998). Bu yıllardan sonra artan araştırmalardan ulaşılan sonuçlar aşağıda sıralanmıştır. Bunlar:

1.2.2.1. Çocukluk Travmaları

Yetişkinlik döneminde tanı koyulan bireylerin psikolojik problemlerinin %30’unun direkt olarak çocukluk çağı deneyimleri ile ilişkili olacağı yorumunda bulunulmuştur (Diehl ve ark. 2018). Çocuklukların çocukluk evresinde yaşadıkları travmaların sonucunda yetişkinlik evresine geçtiklerinde yakın ilişki kurmakta sorun yaşadıkları ve bu soruna da bir uzman tarafından müdahale edilmesi gerektiği saptanmıştır (Hughes, 2010).

Yanlış bağlanma stili, onay görme ve şefkat görme sebebiyle kişileri sık sık cinsel ilişkilere itebilir (Hall, 2011). Ailevi sorunlar, travma ve ilgi görememe gibi sorunlar porno bağımlılığının oluşmasının sebepleri arasında sayılabilir (Briken, 2007).

Çocukluk çağı travmaları arasında en yaygın olanı istismardır. Çocukluk döneminde fiziksel, cinsel ya da duygusal istismara maruz kalmış kişilerin, yetişkinlik döneminde davranışlarında ve duygularında ciddi sorunlar yaşayacakları olasıdır (Diehl ve ark. 2010). Cinsel bağımlılığı olan kişilerin yetişkinlik evresinde sergilediği cinsel davranışları çocukluk dönemi cinsel istismarın sahnelenmesi olabilmektedir (Giugliano, 2006). Çocukluk döneminde cinsel açıdan ezilen birey bu yolla kaybettiğini tekrar almanın bir yöntemi olarak düşünebilir. Eğer bireye çocukken cinsellik çevresini kontrol etmek olarak gösterildiyse kişinin cinselliği yetişkinlik döneminde bireysel kontrolü ortaya koymak olarak kullanması olasıdır (Gold ve Heffner, 1998).

Çocuklar doğası gereği davranış kalıplarını büyük ölçüde aile bireylerinden alırlar çünkü çocuk ailesinde bulunan kişilerle birlikte yaşamaktadır ve yarattıkları kültürle yaşarlar (Roostin, 2018). Aileyi çocuğun kimliğini yaratıp zihin yapısını belirleyen en değerli etken olarak görmek doğru olacaktır. Bağımlılık oluşturan eylemin öğrenilmiş örüntülerini saptama üzerinde aile kökenleri etkilidir. Aile içerisinde bulunan sırlar kişinin baş etme mekanizmalarını sekteye uğratarak çeşitli problemlere yol açabilmektedir (Hall, 2011). Ailedeki bireylerde bulunan madde kullanımı, depresyon, istismar gibi problemler veya annenin kendi ailesinden uzak büyümesi vb. olaylar da çocuktaki travma riski oluşturan faktörlerdendir (Behere ve ark. 2017).

1.2.2.2. Olumsuz Duygulardan Kaçınma Yöntemi

Olumsuz ruh hali ile birlikte gelen cinsel ilgiye olan artma, bireylerde kontrolleri dışında olan ekstrem cinsel eylemlere de sebep olmuştur (Garcia ve Thiabut, 2010). Düşük özgüven, yalnızlık ve anksiyete gibi olumlu olmayan duygular kişilerin cinsel eylemleri üzerinde olan kontrolü kaybetmesine sebep olabilir (Levine ve Troiden, 1998). Buradan yola çıkarak cinsellik nasıl ki bu olumsuz duygulara neden olabiliyorsa cinsel bağımlılığa da neden olarak gösterilebilir. Curtois ve Weiss (2017) cinsel bağımlılığın, bireylerin çocukluk çağı dönemindeki kötü anı ve acılardan oluşan travmalardan kurtulmak için başvurdukları bir yol olduğu sonucuna ulaşmışlardır (Larsen, 2019).

Black ve arkadaşları (1997), içinde 36 cinsel bağımlı bireyin bulunduğu nitel bir araştırma yapmışlardır. Bu araştırmadaki amaç hastalığın etiyolojisini anlamaktır ve bu nedenle de hastaların sık sık yaptığı cinsel eylemlerde en çok sevdikleri şey sorulmuştur. %58'i bulundukları endişelerden uzaklaştıklarını, %42'si anksiyeteden uzaklaştıklarını, %22'si geçici bir süre de olsa iyi hissetme halinde olduklarını, %14'ü kendilerini önemli hissettiklerini belirtmişlerdir. %11'i güç elde ettiklerini, %8'i heyecan hissettiklerini söylemiş; 1 kişi yeni kişilerle tanışma yolu olduğunu, bir diğer kişi ise ego güçlendirici olduğunu dile getirmiştir. Araştırmaya katılan bireylere nelerin hoşlarına gitmedikleri sorulduğunda ise %36'sı kontrolü kaybettikleri hissine kapıldıklarını söylemiş; özellikle de zaman kaybı olarak gördüklerini belirtmişlerdir. %31'i cinsel bir davranış gerçekleştirdikten sonra pişmanlık hissi duyduklarını, iki kişi depresyona sebep olduğunu, iki kişi arkadaş kaybına sebep olduğunu, iki kişi de utanç duygusu içindeyken birisi kendini fahişe gibi hissettiği olduğunu söylemişlerdir.

1.2.2.3. Biyolojik ve Nörobiyolojik Mekanizmalar

Bu problemi nörobiyolojik ve biyolojik olarak da ele almak doğru olacaktır. Beyin travması olan bireylerin fonksiyonel beyin görüntülerine baktığımızda temporal loblarında profrontal lezyonları ve bilateral lezyonları hiperseksüellik ve engelleyememe ile ilişkilidir (Garcia ve Thiabut, 2010). Memeli canlıların beyinlerinin son hali erken dönemde yaşadıkları travmalarla şekillenir. Bu nedenle beynin gelişiminde erken dönemdeki stresin etkileri araştırılarak çocukluk dönemi nörobiyolojisi anlaşılabilir (Teicher ve ark. 2002). Teicher ve arkadaşları (2002) travmatik deneyimleri olan bireylerde oluşan nörobiyolojik değişikliklerle ilgili bir araştırma yapmışlardır. Bu çalışmada hipokampüste meydana gelen değişikliklerden birinin TSSB'nin çözülmesi ve amnestik semptomlarını artırdığı sonucuna varılmıştır. Schwartz da (1985) sonrasında cinsel bağımlılığı olan kişilerin geçmişte deneyimledikleri travmaların oluşturduğu bağımlılığın aslında TSSB ve çözülmesi rahatsızlıklarının bir çeşidi olduğu sonucuna varmışlardır. Hall da (2011) bağlanma stili güvensiz olan kişilerin, korteksin orbitofrontal bölgesinde cinsel uyarılma ve engellemeyi kolaylaştıracak yeterli dopamin ve noradrenalin üretilmiyor olabileceğini ve sonuçta da beynin kendisinin üretmeyi bilmediği maddeyi dışarıdan temin etmeye çalışabileceği ve bu durumunda cinsel bağımlılıklarla sonuçlanma ihtimalini dile getirmiştir.

1.2.3. Etiyolojiyle İlgili Yapılan Araştırmalar

1.2.3.1. 70'ler ve 80'ler

Courtois (1979) önceden ensest ilişkiye maruz kalan bireylerin %80'inin kompulif istekleri de dahil değişik cinsel sorunlar yaşadıklarını bildirmiştir. Herman'ın (1981) ensest ilişkiye maruz kalan örneklemelerinin %35'inin rastgele cinsel ilişkide bulunduklarını ve bazı bireylerin karşı taraftan ilgi isterken birtakım cinsel eylemlere yöneldiklerini DeYoung'ın (1982) örneklemindeki daha önce ensest ilişkiye maruz kalmış kadın bireylerin %15'inin rastgele cinsel ilişkiye yöneldikleri sonucuna varmıştır (Gold ve Haffner, 1998). Cinsel istismar ve daha önceden ensest ilişkilere kurban olan bireylerle ilgili araştırma sonuçlarını bu üç çalışmada görmekteyiz.

1.2.3.2 90'lı Yıllar

233 cinsel bağımlılığı olan erkek ile 57 cinsel bağımlılığı olan kişilerle bir araştırma yapılmıştır. Araştırmaya katılan bireylerin %97'sinin duygusal ihmale, %81'inin cinsel istismara, %72'sinin fiziksel istismara maruz kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma ile birlikte duygusal etkenlerin ve ihmalin önemi vurgulanmış, diğer araştırmalara da ışık tutmuştur (Carnes, 1991).

290 cinsel bağımlılığı olan bireylerle yapılan başka bir araştırmada ise cinsel ve fiziksel istismara maruz kalan kişilerin yetişkinlik dönemlerinde daha çok eş tanı rahatsızlıklar geliştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma ile birlikte fiziksel ve cinsel istismara maruz kalan kişilerin cinsel bağımlılık ile başka bağımlılıklara olan yatkınlıklarının fazla olduğu sonucu anlaşılmıştır (Carnes ve Delmobicco, 1996).

Başka bir araştırmada cinsel bağımlı bireylerin %92'sinin beyinlerini sık sık cinsel düşünceler ve fantezilerle meşgul ettikleri saptanmıştır. Bu araştırma ile de bu problemin bir bağımlılık olarak adlandırılması sebebinin desteklemiştir. Aynı araştırmada 8 kişi çocukluk çağında fiziksel istismara, 11 kişi cinsel istismara maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Cinsel ve fiziksel istismara baktığımızda bütün araştırmaların ortak değişkeni olduğunu görmekteyiz (Black ve ark. 1997).

1.2.3.3. 2000'ler Sonrası

2000 yılı ile birlikte bu konu ile ilgili olan araştırmalar artmıştır. 31 erkek ile yapılan bir araştırmada nitel ve nicel veriler toplanmış ve bu toplanan veriler kontrol grubu ile karşılaştırılmıştır. Deney grubu Duygudurum ve Cinsellik Anketi (MSQ) ve Cinsel Uyarılma Ölçeği (SES) araçlarından yüksek puan aldıkları Kaygı, Depresif Duygular ve Cinsel davranış Ölçeği ve Cinsel Engelleme Ölçeği'nden (SIS1 ve SIS2) hemen hemen kontrol grubundaki bireylerle aynı puanı aldıkları saptanmıştır. Bu araştırmaya göre kontrol dışı olan cinsel eylemler çok başka mekanizmadan kaynaklanabilir. Bu da daha çok araştırmaya ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir (Bancroft ve Vukadinoviç'in, 2004).

Giugliano (2006) cinsel bağımlılığı bulunan 14 birey ile gerçekleştirdiği araştırmada 5 kişinin duygusal, 9 kişinin de cinsel istismara maruz kaldığını saptamış, duygusal istismarı tekrar gündeme getirmiştir. Ruhsal hal ve davranış bozuklukları tedavisi ile ilgili çalışan bir grup fiziksel ve zihinsel sağlık kliniği olan Amen kliniğinde

sürdürülen, beyin ve beynin faaliyetlerinin görüntülenmesini sağlayan araştırma, cinsel bağımlılığı olan bireylerin %67'sinin beyninin düşünme kısmında sorun olduğunu, bu kısımda olumlu olmayan düşünce ve eylemlere sabitlendiklerini saptamıştır (Schneider, 1994). Bu araştırma nörobiyolojik ve biyolojik etkenlerin etkileri ile ilgili daha çok araştırma yapılması gerektiğini göstermiştir.

Perera ve arkadaşları (2009) içerisinde 539 kişinin olduğu bir araştırma yapmışlardır. Çocukluk çağında maruz kalınan cinsel istismarın, fakir aile ortamının ve öz saygının cinsel bağımlılıkta %8,8'lik bir oranını oluşturduğu sonucuna varmışlardır. Yani çocukluk çağında cinsel istismara maruz kalan ve fakir bir aile ortamında büyüyen kişilerin diğer bireylere oranla daha çok cinsel doyum arayışı ile karakterize oldukları ve cinsel kompulsif eğilimlerinin oluşma ihtimalinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Diehl ve arkadaşlarının (2010) araştırmasında çocukluk döneminde fiziksel istismara maruz kalan kişilerin %61,9'unun cinsel bağımlı olduğu saptanmıştır. Cinsel bağımlılığı olan kişilerin %71,4'ünde çocukluğunda kötü muameleye maruz kaldıkları görülmüştür. McPherson ve arkadaşları (2014) yaptıkları çalışmada cinsel bağımlılığın gelişmesi üzerinde duygusal istismarın, fiziksel veya cinsel istismara göre daha etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu da Carnes ve Giugliano'nun bulgularını desteklemektedir. Bununla birlikte duygusal istismarın, pornografiye erken çağda maruz kalmanın, aile bireylerinde cinsel bağımlılığın bulunmasının ve buna benzer faktörlerin cinsel bağımlılık ile ilgisi bulunmuştur.

Paz ve arkadaşları (2021) içerisinde 177 eşcinsel bulunan nicel bir çalışma yapmışlardır. Hebrew Bergen Yale Cinsel Bağımlılık ölçeği kullanılmıştır. Cinsel bağımlılığın, yüksek nevrotiklik ve düşük dürüstlük seviyeleri ile orta düzeyde ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır. Bu araştırma karakter yapısının da önemli bir faktör olduğunu göstermektedir. bu araştırmalara göre cinsel bağımlılık ile başka rahatsızlıklar arasında ilişki olduğu görülmektedir.

1.2.4. Diğer Psikolojik Bozukluklar ile Cinsellik İlişkisi

Bireylerde var olan problemlerin başka bozukluklara yol açtığını destekleyen birçok araştırma bulunmaktadır. Fisher'ın (2007) yaptığı araştırmaya göre eğer ki kişide var olan bağımlılık deneyimlediği travmatik yaşantılar sonucu oluştuysa ve yeniden sahneleme bu travmanın tekrarı ise bu durumda cinsel davranışlar Travma Sonrası Stres Bozukluğu' nun (TSSB) bir başka boyutunun oluşmasına sebep olur. Yani bireylerin

deneyimlediği olumsuz yaşantılarının ve travmalarının bireyin ileriki yaşantısında bağımlılık geliştirmesinde etkili olabileceğini söylemekte. Ayrıca cinsel travma yaşayan bireylerde TSSB'nin yanında birçok bozukluk da görülmektedir. Hiperaktivite, obsesif düşünme, uyarılmada yaşanan zorluk, depresyon, uyuşukluk, depresyon, tükenmişlik hissinden kurtulma ihtiyacı ile kompulsif cinsel davranışlara yönelme gözlemlenebilir (Hall, 2011).

Perry'nin (2017), Amerikadaki bireylerin pornografi seyretme ile depresif belirtiler arasında yaptığı bir araştırmaya göre, pornografi seyreden ve pornografi seyretmenin doğru olmadığını düşündüklerine rağmen seyreden erkek bireylerin; pornografi seyretmeye karşı herhangi bir olumsuz tutumu olmayan bireylere göre depresif belirtiler gösterme oranının daha yüksek olduğu ve pornografiye karşı olumsuz düşüncesi olmayan bireylerin pornografi hiç seyretmeyen bireylere göre depresif belirtiler geliştirme oranının yüksek olmadığı sonucuna ulaştı.

Ayrıca yaş grubu genç erişkinlerden oluşan üniversiteye hazırlanan öğrenciler ile bir araştırma yapılmıştır. Bireylerde dürtü kontrol bozukluğunun ve Eksen I tanısının varlığıyla ilişkisini incelemişlerdir. Çalışmada kompulsif cinsel davranış sıklığı %0,9 oranında bulunmuştur. Bu oran diğer dürtü bozukluklarından da düşük düzeyde olduğu görülmüştür (Karakuş ve ark. 2011).

Pornografinin kullanımının artmasıyla birlikte cinsel işlev bozukluklarındaki artış da göze çarpmaya başlamıştır (Park ve diğerleri, 2016).

1.2.5. Toplum ve Cinsellik Arasındaki İlişki

Cinsel bağımlılık veya pornografi, diğer bağımlılıklara oranla toplumda kabul görmesi ve anlaşılması daha zor bağımlılıklar içerisinde sayılır. Çünkü bu durum toplumdan topluma günah veya hastalık olarak adlandırılabilir ve bu da bağımlılığın benimsenmesini güçleştirmiştir (Garcia ve Thiabut, 2010). Hatta bu bağımlılığın bazı psikiyatrik makalelerde bir rahatsızlık olarak ele alınması ağır eleştiriler alınmasına sebep olmuştur. Çünkü norm dışı cinsel davranışları isimlendirmek, ayrı bir sorun olarak görülmekteydi (Irvine, 1995). Bir cinsel davranış normal olarak tanımlamak ve onu o şekilde ele almak güçtür çünkü bireylerin cinsel davranışlarındaki yoğunluk ve tarzı kişiden kişiye göre değişmektedir. Cinsel bir davranışa bağımlılık diyebilmemiz için davranışın öncelikle haz verici olarak başlaması, tahrip edici olarak devam etmesi ve sonucunda bireye zarar vererek sonlanması hatta bu davranışının bireyin bütün hayatını

etkilemesi ve kişinin buna rağmen o davranıştan vazgeçememesi gerekmektedir (Sussman, 2007). Bu kişilerin partnerinin hayranlık hissi duymasına ihtiyacı vardır çünkü özgüvenini oluşturup onu besleyecek içsel kaynakları yoktur (Giugliano, 2006).

Yukarıda da bahsettiğim bireylerde dürtü kontrol bozukluğunun ve Eksen I tanısının varlığıyla ilişkisini ele alan ve kompulsif cinsel davranış sıklığı %0,9 oran ve bu oranın diğer dürtü bozukluklarından da düşük düzeyde olduğu saptanan çalışmanın diğer çalışmalara göre oranının daha düşük çıkmasının sebebinin sorulan sorulara doğru yanıt vermekte çekinmeleri olduğu düşünülmüştür. Uygun yanıt vermekte çekinilmesinin sebebi ise kültürel ve toplumsal nedenlere bağlanmaktadır. Bu çalışmada kompulsif cinsellik saptanan iki kişi de erkektir. Bu bulgu da toplumdaki norm ve kadınların cinselliği ile ilgi olan tabuyu göstermektedir (Karakuş ve ark. 2011).

1.3. Cinsel İstismar

Cinsel istismar, bireyin cinsel istek ve arzusunu karşılayabilmek amacıyla güç kullanma, tehdit etme veya kandırma yolları ile karşısındaki bireyi kullanmasıdır. İstismara maruz kalan çocuk veya bir ergenin istismar eden kişi ile kan bağı veya ona bakmakla yükümlü olan bir kişi tarafından gerçekleştirilmesine ise “ensest” denilmektedir. Cinsel istismardan bahsedilirken çocuk ve yetişkin arasındaki eyleme bakmanın yanında; iki çocuk arasındaki cinsel aktivitelerde yaş farkının en az 5 yıl olduğu durumlarda küçük çocuğun zorla veya ikna yolu ile cinsel haz amacı olan eylemlere maruz bırakılması da cinsel istismar olarak adlandırılır (Çetin, 2008). Cinsel istismar denilebilmesi için davranışın içerisinde şiddet olması şart değildir, bu nedenle çocuğun rızasının olup olmamasına bakılmaz (Nurcombe, 2000). Cinsel istismarın, eylemin şekline göre pek çok çeşidi bulunmaktadır.

1.3.1. Cinsel İstismar Çeşitleri

- Temas Olmayan Cinsel İstismarlar: Cinsellik içeren konuşmalar, teşhircilik ve röntgencilik barındıran cinsel eylemler.
- Cinsel Dokunma: İstismar eden kişilerin istismar ettikleri kişiye dokunması veya kendine dokunması yolunda yaptığı zorlamayla oluşan istismardır.
- Oral-Genital Seks.
- İnterfemoral İlişki: Penetrasyon olmadan sürtünme yolu ile gerçekleşen istismar şeklidir.

- Cinsel Penetrasyon: Genital ilişki, anal ilişki, oral ilişki, objelerle penetrasyon ve parmakla penetrasyon olarak gerçekleştirilebilir.
- Cinsel Sömürü: Çocuk pornografisi ile çocuk fuhuşunu kapsamaktadır (Polat, 2001).

1.3.2. Çocukta Cinsel İstismarın Epidemiyolojisi

Çocukluk çağında cinsel istismar yaşantısı oranı %10-40 olarak saptanmıştır. Portekizde yapılan ve 352 kişiyi kapsayan bir araştırmaya göre cinsel istismara maruz kalan kişilerin %53'ü 14 yaşının altındadır (Aysev, 2007).

Cinsel istismar, sosyodemografik yapı ve sosyoekonomik düzeye bakıldığında aralarında herhangi bir ilişki olmadığı saptanmış; her grup ve düzeyde cinsel istismarın olabileceği gözlemlenmiştir (Hedin, 2000).

Putnam'ın 2003 yılındaki araştırmasına göre rızası olmadan yaşanan cinsel deneyim oranı erkeklerde %4-9, kadınlarda %12-35'dir. Bu araştırma sonucuna göre kadınların erkeklere oranla 3 katı kadar daha fazla cinsel istismara maruz kaldıkları görülmektedir (Aysev, 2007). Başka bir araştırmada ise kontrolsüz cinsel davranışın en fazla 20-30 yaş aralığında görüldüğünü görmekteyiz (Goodman, 1997).

1.3.3. Çocukta Cinsel İstismarın Etiyolojisi

Son yıllarda çocuklara uygulanan cinsel istismarda bir artış olduğunu görmekteyiz (Putnam, 2003). Cinsel istismarda oluşturulan suç profillerine bakıldığında aile açısından değerlendirdiğimizde özellikle boşanma, alkol, şiddet ve madde kullanımı gibi özellikler bulunan ailelerde cinsel istismar öyküsüne daha fazla rastlanmaktadır (Wiener, 1997). İstismar olayına çocuk açısından bakacak olursak, çocuk bireyde zihinsel veya bedensel engel bulunması, şizofreni, bipolar bozukluk, dürtü denetim bozukluğu gibi problemlerin bulunması cinsel istismarı artırmaktadır ve yaşanan cinsel istismar daha fazla olabilmektedir ve tekrarlanması da daha olası ihtimaldir. Çünkü zihinsel engel gibi bir problemi bulunan çocuğun ona yapılan eylemin ne kadar kötü olabileceğini değerlendiremeyebilir ve bunu karşı tarafa aktarmakta da ciddi güçlük yaşayabilir ve eylemler yetişkinlik dönemini etkileyecek anılar oluşturabilmektedir (Zoroğlu, 2001).

1.3.4. Cinsel İstismarın Psikiyatrik Bozukluklar ile İlişkisi

Çocuğun cinsel istismardan ne kadar etkileneceği cinsel istismarın türüne göre değişiklik göstermektedir. Çocuğun bulunduğu yaş ve çocuğun olgunluğu ne kadar etkilendiğini belirleyecek faktörlerdir. İstismara uğrayan birey ile istismarcı arasındaki yaş farkı arttıkça, istismarcının çocuğun tanıdığı birisi olması veya aile içerisinde bir birey olması, çocuğa uygulanan saldırı eyleminin süreklilik göstermesi, istismarcının saldırı sırasında zor kullanması ve şiddet uygulaması travmanın şiddetini artıran faktörlerdendir (Fassler, 2005).

Cinsel istismarın çocukta bıraktığı etkiler; çocuk ile istismarcı arasında olan ilişkiye, istismar şekline, istismar süresine, istismar sırasındaki şiddetin varlığına, fiziksel zararın olup olmamasına, çocuğun yaşına ve gelişimine, ruhsal durumuna ve travmadan önceki psikolojik gelişimine bağlıdır. Ailenin istismar olayına verdiği tepki de önemlidir. Enstest ilişkiler ailenin birliğini tehdit edebilecek bir olaydır. Bu nedenle de istismara müdahale gecikebilmekte ya da yeterli olmayabilmektedir. Çocuğu suçlama, dışlama, şiddet uygulama gibi durumlar söz konusu olabilmektedir. Anne ve babanın yaşadıkları olumsuz duyguları (en çok da öfkeyi) çocuğa yansıttıklarında çocukta aşırı davranışsal ve duygusal problemler yaşanmaktadır. İstismar eden aile içi veya dışı nasıl olursa olsun, istismar anlaşıldıktan sonra çocuk ile etkileşim çocuğun psikolojisi açısından en belirleyici olan noktadır. Çözümü sorun odaklı aramalı, çocuğu suçlamamalı, çocuktaki sorumluluk duygusunu azaltmaya yönelik olmalıdır (Çetin, 2008).

Çocukluk döneminde cinsel istismar anısı bulunan çocukların psikiyatrik bozukluk geliştirmesi ile ilgili başlıca iki görüş öne sürülmüştür. Birincisi, çocukluğunda cinsel istismara maruz kalmış bireylerde psikiyatrik hastalık geliştirme karşı duyarlılık oluşmuştur. Diğerisi ise, 'hem hastalığı artıracak hem de çocukluk dönemindeki cinsel istismarı artıracak aile ve sosyal açıdan çevre zaten hazırdır. Yani çocukluk çağında cinsel istismar aile yapısı sağlıklı olmayan çocuklarda daha fazla görülmektedir. Psikiyatrik bozukluk ve çocukluk çağındaki cinsel istismar arasında bulunan ilişki, istismar ile direkt travmatik ilişkiden bağımsız, cinsel istismar bulunan aile bireylerinde, aile bireyleri ile çok arasında bulunan iletişim ile çocuğun yaşamış olduğu istismar sonrası kötü etkilenmiş olan çevre koşullarıyla bağlantılıdır. Başka olumsuz durum ise geçmiş dönemde yaşanmış olanın hatırlanma eğilimidir (Özen, 1997). Cinsel istismar anısı olan çocuklarda duygusal ve cinsel gelişim bozuklukları, kişiler arasında iletişimin olumsuz etkilenmesi, özgüvende

düşüklük gibi akut ve kronik olabilecek travmalar gözlemlenmiştir. Tekrarlanan eylemler, korku ve anksiyete, kişilere, yaşama ve geleceğe karşı olan tutumdaki değişiklikler göze çarpar. Cinsel istismar sonrası belirtiler her çocukta farklılık gösterebilmektedir (Çetin, 2008).

1.3.5. Cinsel İstismarın Çocuk üzerindeki Etkisi

Cinsel istismarın her bireyde olumsuz bir iz bıraktığından söz etmek mümkündür. Ancak çocukluk ve ergenlik çağında cinsel istismara maruz kalan bireylerin yetişkinlik çağında çeşitli problemler yaşadıkları gözlemlenmiştir. Yetişkinlik döneminde bireylerde, sigara, alkol ve madde kötüye kullanımı, yeme bozuklukları, intihar girişimi, majör depresyon, kaygı bozuklukları ile diğer psikolojik ve ruhsal bozukluklarda artış olduğu gözlemlenmiştir. Yetişkinlik döneminde yaşanan sınır kişilik bozukluğu ile çocukluk çağında maruz kalınan cinsel istismar arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Yakın ilişkiler ile ilgili problemler de oluşması muhtemeldir (Çetin, 2008). Çocukların cinsel istismara karşı verdiği belli başlı bazı tepkiler vardır. Cinsel istismar öyküsü olan çocuklar verdiği tepkilere göre 10 yaş altı ve 10 yaş üstü olmak üzere 2 gruba ayrılmıştır.

10 Yaş Altı Çocukların Verdiği Tepkiler

- Gelişim düzeyi ile uyumlu olmayan cinsel bilgiler edinmesi.
- Çizdiği resimlerde, oynadığı oyunlarda ve eylemlerinde cinsel içerikler bulunması.
- Sık sık ve her ortamda sürekli mastürbasyon yapması.
- Yalnızlıktan kaçınması, uyku problemleri yaşaması, enürezis, enkoprezis ve başka regresif bulgular olması.
- Fobik kaçınmalar (örneğin istismarcısı ile cinsiyeti aynı olan tanıdıklarına karşı korkusu.)
- Yangın çıkarma eylemi
- Aile içerisinde rol değişimi ve çocuğun erkenden olgunlaşması.
- Okulda ve arkadaşlarıyla olan ilişkisinde sorunlar yaşaması.
- Davranışlarında ani değişiklikler olması.

10 Yaş Üzerindeki Çocukların Verdiği Tepkiler

- Büyük olan çocuklarda sosyal gelişimlerinin olması nedeni ile açık cinsel eylemler daha azdır.
- Rastgele cinsel ilişkiye girme eylemi ve tekrarlayan istismar öyküsü riski fazladır.
- Yeme bozukluğu gözlenir.
- Kendilerini yaralayıcı davranışlarda ve intihar girişiminde bulunabilirler.
- Depresyon ve sosyal geri çekilme.
- Suça yatkınlık
- Aile içerisinde rol değişimi ve erkenden olgunlaşması
- Okulda ve arkadaşlarıyla olan ilişkisinde sorunlar yaşanması
- Davranışlarında ani değişiklikler olması (Fassler, 2005).

1.4. Pornografi Tanımı

Pornografi, seks ya da genital organların suistimal ve bayağılaştırılmayla birlikte teşhirini birleştiren ve bunu yaparken böylesi bir davranışı onaylayan, hoş gören ve teşvik eden materyaldir (Yalom, 2002:203). Pornografik öğeler; video oyunları, video, film, ses kaydı, resim, animasyon, karikatür, heykel, fotoğraf, kitap, dergi vs. barındıran medya kolları sayesinde sunulmaktadır. Kişiye özgü cinselliğin sınır ve ihlali anlamında olan pornografinin temeli cinsellikle karakterizedir. Bu nedenle de içerisinde bulunduğu dönemi anlatan tüm kategoriler cinsel tutku veya arzuyla donatılmaktadır (Hyde, 1986). Pornografinin çok önceki tarihlere dayandığı bilinmektedir. Avcılık-toplayıcılık döneminde yaşayan insanların mağaralarındaki duvarlara cinsellik içeren resimler çizdikleri, vazo ve kabartmalara da aynı şekilde cinsel içerikli görsellerin işlendiği bilinmektedir. Mısır piramitlerinde de cinsel içerikli kabartmalar bulunmaktadır. Avcılık-toplayıcılık zamanından Orta ÇağAvrupa'sına kadar çizim ve kabartmalarla anlatılan birçok cinsel içerikli örnek mevcuttur (Girgin, 2017).

Hasan Bülent Kahraman (2010) pornografi ve arzu terimi arasında olan ilişkiye değinmiştir. Türk Dil Kurumu (TDK) ise pornografiyi "Amacı cinsel dürtüye yönelik olan, ahlaki değerlere aykırı düşen yazı, resim vb." olarak tanımlamışlardır. Günümüzdeki porno olarak adlandırdığımız terim, yıllar içinde değişmiştir. Bu da hem teknoloji hem de toplumların kültür yapıları ile olmuştur. Kültür kavramının temelinde arzu, cinsellik, ahlak ve erotizm terimleri vardır (Hyde, 1986). United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (UNESCO) 1986 yılındaki tanımında

pornografiyi: aşksız, sevgisiz, sevecenlikten yoksun ya da sorumsuz bir cinselliğin ticari amaçlarla, kışkırtıcı bir biçimde sunulması olarak tanımlamıştır (Özön, 2008: 244). Feminist yaklaşıma göre ise porno kadınları aşağılamak, sömürmek ve erkeği de egemen göstermektir (Akt: Soydan, 2009).

Pornografi tanımları ile ilgili pek çok farklı görüş göze çarpmaktadır. Cinsel bağımlılık ve pornografi izleme ile ilgili bu zamana kadar çok araştırma yapılmıştır. Ancak bu araştırmalar içerisinde pornografinin bir bağımlılık değil de boş zamanları dolduracak bir aktivite olarak gören araştırma sayısı yok denecek kadar azdır. Pornografinin bir bağımlılık olduğunu savunan araştırmacılar daha çok cinsellik üzerine yoğunlaşırken; pornografiyi bağımlılık olarak görmeyen araştırmacılar pornografinin kendisine odaklanmaktadır (Rey ve diğerleri, 2013). Bu görüşün üzerine araştırmacıların pornografinin bir bağımlılık olamayacağına dair olan olumlu görüşlerinde artış olmuştur. Başlangıç olarak bağımlılık teriminin asıl anlamı anlaşır olmadığı savunulmuş hatta bağımlılık teriminin pornografi seyretmenin bir kısaltması gibi kullanıldığı öne sürülmüştür (Giugliano, 2009; Ley ve diğerleri, 2014). Tüm bunlara karşın Cooper, Delmonico ve Burg (2000) bir birey haftada 11 saatten daha çok pornografi seyrediyorsa onun bağımlı olduğunu ileri sürdüler. Pornografi bağımlılığının aynı zamanda beyne olan etkilerinden de söz etmek mümkündür. Uyuşturucu, uçucu, halüsinogen gibi bağımlılık yapıcı maddelere karşı bağımlılığı olan bireylerin bu maddeleri kullandıklarında beyinlerinde aktif hale gelen bölgelerin; pornografi bağımlısı olan bireylerin porno izlediklerinde aktif hale geldiği sonucuna varılmıştır (Prause ve Fong, 2015). Bulunan tüm bu ortak sonuçlara rağmen pornografi izlemenin bir bağımlılık olamayacağını ileri süren savunucular, bağımlılık yapıcı maddelerin oluşturduğu etkiyi oluştursa da bunun bir tür nörobiyolojik pekiştirme olduğunu savunmuş, bir bağımlılık olamayacağını dile getirmiştir (Ley, 2018). Pornografinin bir bağımlılık olacağını savunan araştırmacılar tarafından baktığımızda, pornografi izleme davranışının zorlayıcı, takıntılı ve tekrar eden bir deneyim haline geliyor olması bu eylemin bağımlılık olduğu görüşünü desteklemektedir (Karila ve diğerleri, 2014). “Aşırı cinsek davranış” ya da “seks bağımlılığı” olarak da adlandırılabilen “zorlayıcı cinsel davranış” birey tarafından durdurulmak istense dahi durdurulamaz, kişi zamanının çoğunu bu davranışları ve dürtüleri düşünerek geçirir, kişinin günlük yaşam işlevselliği olumsuz etkilenir, birey gününün büyük çoğunluğunu porno izlemek için harcamaktadır (Kafka, 2010). Bununla birlikte bazı bireyler sürekli cinsel davranışta bulunmanın veya pornografi seyretmenin

pişmanlık hissi oluşturduğunu ve bu eylemlerin partnerleriyle olan ilişkilerine zarar verdiğini dile getirmişlerdir (Grubbs ve ark. 2015). Cooper, Delmonico ve Burg (2000)'e göre ise bir birey haftada 11 saatten daha çok porno seyrediyorsa bağımlıdır ve bu sürenin internet kullanımının da yaygınlaşmasıyla arttığı bilinmektedir.

1.4.1. İnternet Kullanımı ve Pornografi

Teknolojik gelişmelerin pornografiye erişimi kolaylaştırdığı yadsınamaz bir gerçektir. İnternetin yaygınlaşması ile birlikte bireylerin çevrimiçi yollarla ilişkiye girmeleri ve evlilik dışı ilişkileri sürdürmesi kolaylaştırmıştır (Karaga ve ark, 2016). İnternet pornografisi içinde web sitesi, cinsel eğitim, sohbet odası, uygulamalar ile pornografi, cinsel ilişki gibi terimler vardır. İnternet pornografisi 6 aşamadan oluşmaktadır (Döring, 2009). Bunlar:

- İnternet Pornografisi
- Çevrimiçi Seks Mağazaları
- İnternet Seks Hizmetleri
- İnternet Üzerinden Cinsel İlişki Kurmak
- İnternet Üzerinden Cinsel Eğitim
- İnternette Cinsel Alt Kültürler

Bu altı alt başlıktaki aşamalar kullanıcıların isteklerine uygun olarak hizmet sunmaktadır. İnternet pornografisinin çevrimiçi ve çevrimdışı dünyanın arasında bir bağ kurduğunu ve değişik kültürdeki bireyleri buluşturduğunu söyleyebiliriz.

2000'li yıllardan sonra cinsel bağımlılık ile ilgili daha çok araştırma yapılmıştır. Bunun sebebinin teknoloji çağında bulunmamız olduğunu da söyleyebiliriz. İnternet bağımlılığı olan bireyler interneti kullanırken dürtülerini kontrol edemediklerini söylemektedirler. Bunu patolojik kumar oynama ile eşdeğer görmektedirler. İnternette geçirilen süre giderek artmakta ve bu durum da bireyler de kaygı oluşturmaktadır (Young, 1998). İnternetin gerek ücretsiz gerekse sınırsız olması, cinsel materyallere ulaşımın daha kolay olması ve bireylerin seçeceği partnerlerin daha çeşitli olup farklı cinsel yönelimleri olan kişilere de rahatlıkla ulaşabilmeleri teknolojiyle birlikte artan siber pornografinin sebepleri arasında sayılabilir. Cooper ve arkadaşları (2000) siber seks bağımlılığı olan kişilerin online cinsel materyale ulaşabilmek sebebi ile hafta içerisinde 15 ile 20 saat

zaman geçirdiklerini belirtmişlerdir. İnternet bağımlılığının 5 tipi bulunmaktadır (Soule ve ark. 2003). Bunlar;

1.4.1.1. İnternet Bağımlılığı Çeşitleri:

- Sanal Seks Bağımlılığı
- Sanal İlişki/Arkadaşlık Bağımlılığı
- İnternette Kumar Bağımlılığı
- İhtiyaç Dışı Bilgi Arama Bağımlılığı
- Bilgisayar Bağımlılığı

Sanal Seks Bağımlılığı:

Yetişkin bireyler için oluşturulmuş muhabbet odaları ve sanal porno bağımlılığı olarak adlandırılmaktadır.

Sanal İlişki/Arkadaşlık Bağımlılığı:

Muhabbet odaları ve sanal pornom sitelerindeki edinilen arkadaşlıkları kapsamaktadır.

Günümüzdeki şartlara baktığımızda şehirde yaşayan bireylerin her istediklerinde sosyal bir ilişki kuramaması onları porno sitelerine itmektedir. Çünkü bu sitelerde yabancı kişilerle kolay bir şekilde iletişime geçebilmekte, duygu ve düşüncelerini yüz yüze bir ilişkiye göre daha kolay açıklayabilmekte, kendilerinde bulunan ve olumlu gördükleri taraflarını karşı tarafa istedikleri gibi aktarabilmektedir. Ayrıca internet üzerinden diğer bireyleri dikizlemek herhangi bir tepkiyle karşılaşmalarına sebep olmamaktadır ve bu da pornonun çekici gelme sebeplerinden birisi haline gelmektedir. Tüm bunlarla birlikte birey pornoya istediği an ulaşabilmektedir (Ekinci, 2002).

İtalya’da internet kullanan 1500 kişilik lise öğrencileri ile yapılan ve pornografinin araştırma konusu olduğu bir çalışmada; öğrencilerin %86’sının interneti her gün kullandıkları ve bu oran içerisinde de %77.9’unun pornografi seyrettikleri tespit edilmiştir. Bu öğrencilerin ise %49’u haftada bir defadan daha az izlediklerini söylerken %8’i her gün seyrettiklerini ifade etmişlerdir ve bu öğrencilerde erken veya geç orgazm, cinsel isteklerinde düşüş ve sertleşme bozukluğu gibi bozukluklar saptanmıştır (Damiano ve ark. 2015).

1.4.2. COVID-19 ve Pornografi Arasındaki İlişki

Pornhub'un 11 Mart 2020'deki verilerine göre COVID-19 salgınından önceye göre bütün dünyada porno izleme oranlarında %11,6 artış olduğu gözlemlenmiştir. 24-25 Şubat 2020 ve 17 Mart 2020'nin arasında olan bir aydan uzun bir zaman süresince, veri alınan 27 ülkenin hepsi, porno izlemede genelde %4 ile %24 arası bir değişiklik ile artış gösterdi (Pornhub, 2020). Bu araştırmanın sonucuna göre pandemi sürecinde pornografi izleme oranları artmaktadır. Cooper (2004) ve Peter & Valkenburg (2006) nın sonucunda depresyon ve anksiyeteden şikayetçi olan insanların, pornografiyi bir kaçış yolu olarak gördükleri araştırması bu durumu açıklayabilmektedir. Dikkat edilen bir diğer nokta ise pornonun seyredildiği saatler olmuştur. Amerika, Avrupa ve Asya ülkelerinde en fazla porno seyredilen saatlerin sabaha karşı 3 ile 4 saatleri olduğu saptanmıştır (Mestre-bach ve ark. 2020). Buradan yola çıkarak porno seyreden kişilerin uyku sorunları yaşadığı yorumunu yapabiliriz. Uyku problemi oluşturan pornonun, aynı zamanda buna eş tanı olarak beraberinde duygusal ve ilişkisel sorunlar getirdiği de söylenebilir (Livingstone ve Smith, 2014).

1.4.3. Türkiye’de Pornografi

Pornografiye karşı olan bakış açısı toplumdan topluma farklılık göstermektedir. Bazılarında diğerlerine göre daha az konuşulmaktadır. Türkiye buna örnektir. Türkiye’de seks ve cinsellik ile ilgili toplumsal normlar batı ülkelerine göre daha serttir (Karakuş ve ark.2011). Bazı araştırmalar (Irvine, 1995) cinselliğin ve cinsel bağımlılığa karşı daha sert olan ve aşırı kaygı besleyen ülkelerde bu davranışların daha çok yaşanacağını söylüyor. Ancak bu konuyla ilgili Türkiye’de bu konuyu barındıran araştırma sınırlı bulunmaktadır. Cinsel bağımlılığı ölçmek amacı ile tez araştırması (Sevin, 2018), bir olgu çalışması (Eroğlu ve Tamam, 2016) ve dürtü kontrol bozukluklarını incelerken kompulsif cinsellik değişkenini de ölçen bir araştırmaya (Karakuş ve ark. 2011) rastlanmıştır. Sevin (2018) 158 erkek ve 203 kadından oluşan bir örneklem grubu ile araştırmasını gerçekleştirmiştir. Bu araştırmanın amacı erken dönemdeki uyumsuzluk şemalarının yaşam doyumu ile olan ilişkisini incelemektir ve nicel bir araştırmadır. Araştırmada kullanılan ölçekler: Kişisel Bilgi Formu, Kalicman ve ark. (1994) tarafından geliştirilmiş Akın ve Çelik (2013) tarafından Türkçeye uyarlanmış olan Cinsel Kompulsiyon Ölçeği, Young Şema ölçeği ve Yaşam Doyum Ölçeğidir. Bu çalışma sonucunda olumsuz duygudurum içerisinde bulunan bireylerin cinsel istek ve cinsel hayaller kurarken cinsel bağımlılığa daha yatkın olduğunu bulmuşlardır. Cinsel kompulsiyonun ve dini yatkınlığın

arasında bulunan ilişkiye bakıldığında dine olan yatkınlığının çok olduğunu söyleyen bireylerin cinsel bağımlılığa karşı olan yatkınlıklarının daha çok olduğu saptanmıştır. Cinsel kompülsiyonları çok olan bireylerin cinsel bağımlılığa olan yatkınlıklarının daha fazla olduğu, cinsel kompülsiyonu bulunan bireylerin yaşam doyumunun daha düşük olduğu, yalnızlık hissini sürekli yaşayan bireylerin cinsel bağımlılığa olan meylinin daha fazla olduğu, cinsel kompülsiyon puanı fazla olan bireylerin erken dönem uyumsuzluk şemasının kopuk olduğu, zedelenmişlik, reddedilmişlik, otonomi zedelenmesi olduğu sonuçlarına varılmıştır. Reddedilmişlik ile kopukluk şemalarına baktığımızda başka şemalarla cinsel bağımlılık arasında olan ilişkiden daha sağlam bir ilişki olduğu göze çarpmaktadır. Sevin'in (2018) bu araştırması Türkiye'de cinsel bağımlılık üzerine yapılan önemli bir çalışmadır.

1.4.4. Pornografi ve Şiddet Arasındaki İlişki

Bir araştırmaya göre kadın bireyleri cinsellik açısından sürekli alıcı veya cinsel saldırıdan hoşlanan taraf olarak simgelendiren pornografileri seyretmenin, erkek bireylerdeki saldırganlığı kadına yükleyerek bu tür davranışlarında artış olduğunu saptamışlardır. İçerisinde şiddet eylemini fazlasıyla içeren pornografiyi izleyen erkek bireylerde kadınlara karşı olan olumsuz duruşlarında artış olduğu görüşü savunulmaktadır (Allen ve ark. 1995).

Her pornonun suç ile sonuçlanacağı doğru bir düşünce değildir ancak içerisinde fazla şiddet barındıran porno ile eşeysel suç arasında ilişki olduğu ve kadına düşmanlık gibi tutum barındıran bireylerden porno seyredenlerin suça meyilli oldukları saptanmıştır (Demare, Lips ve Briere 1993). Başka bir araştırmada ise tecavüz etme isteğinin kişilerarası şiddete meyil olmadığında, yalnız porno seyretme ile ilişkisinin olmadığı sonucuna varılmıştır (Demare, Briere ve Lips, 1998).

Başka adli suçtan hüküm giyen bireyler ile hükümlü olmayan bireylerin porno seyredirken verdikleri tepkileri karşılaştıran bir araştırma yapıldı. Araştırma sonucunda tepkiler arasında değişiklik olmadığı sonucuna ulaşıldı. Elbette bireylerin porno seyrettikleri ortam da önemli çünkü verilen tepkiyi büyük oranda etkilemektedir.

Etkinin olmaması ortam özelliğine de bağlanabilir (Kutchinsky, 1991). 20 yıllık bir süreçte 4 ülkenin içinde olduğu, tecavüz gibi suçların karşılaştırıldığı bir araştırma yapılmıştır. 1964 ve 1984 yılları arasında, porno ürünlerinin fazlaca yaygınlaştığı,

Amerika, Danimarka, Batı Almanya ve İsveç'teki suçların oranına bakılmıştır. Tecavüz gibi suçların bu ülkede artış göstermediği sonucuna varılmıştır (Malamuth, 2004).

1.4.5. Pornografinin Cinsiyetle Olan İlişkisi

Erkek bireyler porno izlemeye kadınlara göre daha yatkındırlar (Malamuth, 2004). Porno izleyen kadınların sayılarında geçtiğimiz yıllara göre artış gözlemlenmiştir. 2004 yılı içerisinde yapılmış bir araştırmada erkek bireylerin %85'inin kadın bireylerin %15'inin porno seyrettikleri sonucuna ulaşılmıştır (Baltazar ve ark. 2010). Günümüze baktığımızda bu oranda daha da artış olduğunu söylemek mümkündür.

Bir araştırmada toplumsal yaşam içerisinde eril ve dişil kimliklerin sinema yoluyla nasıl oluştuğunu ve kadının erkek tarafından nesneleştirilme sürecini ele almıştır. Bu araştırmayı Freud'un "Scopophilia" ve Lacan'ın "ayna evresi" kavramlarını ele alarak yapmıştır (Mulvey, 1997). Eril egemenliğin röntgencilik, fetişizm yolu ile oluşturulduğunu söylemiştir (Arslan, 2009:18). Freud, yasaklı olan şeyi görme isteğinin ve röntgencilikğin erkek merkezli bir durum olduğunu söyler (Nelmes, 1998:8). Mulvey'e göre pornografide kadının rolü, erkeğin anlatamadığı örtük olan cinselliğini, anksiyetesini, zayıflık ve sapkınlığını kendini kullanarak yansıtmaktır. Ancak porno izleyicilerinin sadece erkekler tarafından oluşmadığı üzerinde alınan tepkiler sonucunda bakış açısına göre erkek ve kadın tarafından benimsenebileceğini söylemiştir. (Chandler, 1998: 14).

Erkek ve kadın arasındaki bu eşitsizliğin en büyük sebeplerinden biri de erkeği kadının gözlemcisi, kadını ise erkeğin nesnesi gibi gösteren pornografilerdir. Finn pornografideki kadının kurgusal olduğunu yani bir model olduğunu savunur ve bu modeller de erkeğe sunulmaktadır. Aynı şekilde erkek imgesinin de kurgusal olduğunu söylemektedir. Bu yanılsama ile aslında hiç elde edilemeyecek olan arzunun yokluğu giderilmek istenilmektedir (Finn, 1985). Erkek bireylerin genel olarak kadınları bir nesne olarak kullanan pornografiyi izlerken; kadınların ise duygusallığın ön planda olduğu pornografileri tercih ettikleri saptanmıştır (Perry, 2017).

Araştırmalar porno izleyen kadınların sayısında artış olduğunu göstermiştir. Bu da kadına yönelik olacak porno üretiminde artışa, cinsiyet rollerindeki değişime ve kadının cinselliğe olan tutumundaki değişikliğe bağlı olmaktadır (Soydan, 2009).

Pornografinin tüm olumsuz sonuçlarının yanında partnerler arasında olumlu etkilerinin olduğu da söz konusu olabilmektedir. Örneğin partnerler cinsel hayatlarını

renklendirme düşüncesi ile pornografiyi birlikte izleme yoluna gidebilmektedirler (Daneback ve diğerleri, 2009).

Partneleri pornografi seyreden 100 kadın birey ile yapılan bir araştırmada; partnerinin pornografi izlemesini olumsuz karşılayan katılımcıların yanında bunu olumlu olarak yorumlayanların da olduğu görülmüştür. Kimileri partnerlerinin onları arzuladıkları için pornografiye yöneldiğini düşünürken kimileri ise bunu kişisel bir başarısızlık olarak adlandırmışlardır. Araştırmanın geneline bakıldığında bireyler düşük ölçüde olumlu veya nötr görüş bildirirler de negatif yanıt verenler de üçte birlik oranla üzerinde durulması gereken orandı. Negatif yanıt kadın bireyler, partnerlerinin pornografi izlemesini aldatmak olarak görmekte, özgüvenlerinde düşme olduğunu ve bunun ilişkilerini kötü yönde etkilediğini söylemektedirler. Partneri ile evli olan kadınlar, diğer kadınlara oranla daha çok olumsuz yanıt vermişlerdir (Bridges ve ark. 2003).

1.4.6. Cinsiyete ve Yaşa Göre Pornografi İzleme Oranları

Pornografik görüntüleri izleme yaşı gün geçtikçe düşmektedir (Dines, 2010). Pornografi siteleri her sene dünyada en fazla ziyaret edilmiş 50 internet sitesi içerisinde bulunuyor (Burtaverde, 2021). Genç yetişkinlik döneminde olan erkek bireylerin pornografi seyretme nedenleri içerisinde cinselliği keşfetme ve cinsellikle ilgili bilgi toplama merakı bulunuyor (Hare, 2015). Yetişkinler ise porno ruh hallerini iyileştirmek, eğlenmek, olumsuz bir ruh halinden kurtulmak için veya biriyle tanışmak, kendisini cinsel açıdan geliştirme düşüncesi ile seyrederler (Burtaverde, 2021). Erkek bireyler cinselliklerine renk katmak istedikleri, kendi fantezilerini geliştirmek, çıplak kadınları görme arzuları olduğu için can sıkıntısından, partnerini daha mutlu etme düşüncesi ile yeni bilgiler öğrenmeyi, gün içerisinde oluşan yorgunluklarını atmak veya cinsel yoldan aldıkları zevki daha da artırma düşüncesi ile porno izlediklerini belirtiyorlar (Habertürk, 2014).

531 bireyin katıldığı Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir araştırmaya göre evliliklerinde mutsuz olan kişiler mutlu olanlara oranla %60 oranında fazla pornografi izledikleri sonucuna varılmıştır (Stack ve diğerleri, 2004).

1.4.7. Pornografi ve Cinsel İlişki Arasındaki İlişki

Cinsel dürtünün erkek bireyler kadınlara göre daha fazla olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle de erkeklerde porno izleme oranının kadınlara göre daha fazla olduğu

düşüncesi hakimdir. İnsanların neden porno izlediğiyle ilgili bazı teoriler mevcuttur (Schmitt, 2016). Teoriye göre iki çeşit cinsel ilişki vardır. Bunlar:

Kısa Süreli İlişki:

Cinsel bir deneyim amacıyla olan cinsel ilişki çeşididir.

Uzun Süreli İlişki:

Uzun sayılabilecek bir ilişki ile birlikte gelen duygusal bağ sonucu olan cinsel ilişki çeşididir (Buss, 2008).

Erkek bireyler genel olarak kısa süreli ilişkiyi tercih etmektedir çünkü onların bilinçaltında yatan asıl düşünce farklı partner isteğidir ve genlerinin diğer nesillere taşınma düşüncesidir (Schmitt, 2016). Günlük cinsel ilişkiye duyulan istek kısa süreli ilişkinin temelini oluşturmaktadır (Penke, 2008). Kısacası erkekler pornoyu kısa süreli ilişkiyi yansıttığı için seyretmektedir. Ay zamanda kısa süreli ilişki söz konusu erkek bireyler ise, partner bulmayı ve başarılı bir seks için de gösterilen yoğun çabayı gerektirmektedir. Bahsedilen yoğun çabayı erkekler her zaman elde edememektedir. Sonucunda bahsedilen başarı da olmayabilmektedir. Bu nedenle de pornografiyi tercih ederler. Çünkü pornografideki sahnelerin oluşturduğu ruh hali ve duygular günlük hayattakine çok benzer niteliktedir (Burtaverde, 2021).

1.4.8. Pornografi ve Kültür İlişkisi

Kişilerin cinsellik ile ilgili değer, davranış ve tutumlarının oluşmasında kültür kavramı büyük yer almaktadır. Aynı zamanda bireyin fizyolojik ve biyolojik özellikleri de kültür ile birlikte etkili olmaktadır (Finn, 1985).

Günümüzden 37 bin sene önce Fransa’da ağırlığı 1,5 ton olan kalker taşına yapılan kadın cinsel organı resmi, tarihteki ilk cinsel içerikli figür kabul edilmiştir (‘‘Tarihteki En Eski’’). Cinsellik geçmiş çağlardan günümüze kültürden kültüre farklı şekillerde üretilerek gelmiştir. İlk oluşumlar Hindistan, Nepal, Sri Lanka, Japonya, Çin, Mısır gibi ülkelerde olmuştur. Ancak cinsel davranışı doğa üstü olaylara bağladıkları için sonraki çağlardaki oluşumlara göre pornografik olarak değerlendirilmemiştir (Rawson, 1973).

Antik Yunan ve Roma dönemlerine baktığımızda ise heykeller, duvar resimleri, vazo ve kabartmalardaki cinselliği görüyoruz. Cinsellik toplum tarafından bu şekilde yaşanmaktayken, tanrı inancı erotizm yerine koyulmakta ve yüceleştirilmekteydi. Orta Çağ’da cinsellik dinsel yollarla denetlenmeye çalışıldı ve pornografik olan şeylerin

sergilenmesi yasaklandı (Soydan, 2009). M.S. 4. Yüzyılda Hindistan’da pornografi ile ilgili ilk değerli eser sayılan ‘‘Kamasutra’’ yazıldı (Hyde, 1986). Cinsel davranışları bireylerin tanrı ile kaynaşması olarak gören doğu dinlerinde cinsel eylemler bu nedenle kutsallaştırılmıştır tapınak duvarlarına bile kazımışlardır (Soydan, 2009).

Batı kültüründe 18. Yüzyıl sonu ve 19. Yüzyılda pornografik materyallerin diğer dönemlere oranla artmasına izin verilmiştir. 18. Yüzyılın sonlarında birlikte İtalya ve Fransa başta Avrupa’nın bazı yerlerinde pornografik resimlerin yaygınlığı artmaya başlamıştır. Posterler, oyun kartları ve kartpostallar gibi eşyalarda pornografik resimlere rastlanmıştır. 19. Yüzyılda ise eserlerinde bu görüntülere yer veren kişiler yargılanmıştır (Hyde, 1986). Pornografiye olan bu yasakları ilk ortadan kaldıran 1969’ Danimarka olmuştur (Atayman, 2008).

Günümüzde dünyanın en popüler sayılan porno sitelerinin kullanıcılarının cinsiyetlerine göre yapılan bir çalışmada en çok porno seyreden ülkeler içerisinde Brezilya ve Filipinler bulunmaktadır. Sonuca göre porno seyreden her 100 kişiden 35’ini kadınlar oluşturmaktadır. Listenin son sırasında bulunan ülke ise Amerika Birleşik Devletleridir. ABD’de ise porno izleyen her 100 kişiden 22’si kadındır (‘‘Dev Araştırma’’).

Porno seyretmek için arama yaparken ülkelere göre kullanılan anahtar kelimelere baktığımızda toplumdaki bireylerin cinsel kültürlerini simgeleyecek olan terimleri kullandıkları dikkat çekmektedir. Bu tür toplumlarda bilginin yetersiz olduğu, bu yetersizliğin internetteki bilgiler ile giderilmeye çalışıldığı, pornografi ile öğrenilen cinselliğin de tatminsizliğe yol açtığı bunun da beraberinde hayal kırıklığını getirdiği görülmüştür (Soydan, 2009).

1.4.9. Pornografinin Reklamlarda Kullanımı

Artık günlük hayat içerisinde malzemelerin tanıtılmasında da pornografik imgelerle karşılaşabiliyoruz. Bu materyallerle sık sık karşılaşılıyor olmamız bize pornografinin günlük hayatımız içerisinde önemli bir yerinin olduğunu da göstergesi olacak nitelikte. Ürünün ambalaj ve paketlenme şeklinden şişelenme tarzına kadar kısaca geniş omuz figürlü parfüm şişelerinden ince belli olan kola şişelerine kadar birçok tasarım ile pornografik yansımaları görüyoruz (Çamdereli, 2004).

1.4.10. Pornografinin Din İle Olan İlişkisi:

Pornografi seyreden bireylerin bazılarının ahlaksal olarak kendilerini kötü hissettikleri görülmüştür. Yukarıda bahsettiğimiz pornografi bir bağımlılık mı değil mi tartışması burada da dikkat çekmektedir. Pornografi seyrettiği için kendilerini kötü hisseden bireylerin, yaptıkları davranış kötü diye nitelendirmek yerine bunu bir hastalık olarak gösterme yönelimlerinin daha fazla olduğu saptanmıştır. Çünkü bireylerin inanışları gereği eğer dini olarak bir yaptırıma maruz kalacaklarsa veya bunun karşılığı günahsa, bu eylemi bağımlılığa bağlayıp bütün sorumluluğu üstlenmeme düşüncesi oluşabilmektedir (Thomas, 2013, 2016).

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde: evren, örneklem, prosedür, veri toplama araçları, sosyodemografik bilgi formu, siber pornografi kullanım envanteri-9 ve çocukluk travması anketi ile ilgili bilgi verilmiştir.

Evren ve Örneklem:

2.1. Evren:

Türkiye Salgın Dönemi Bağımlılık ve Ruh Sağlığı Haritası Projesi (TURBAHARCOVID-19) kapsamında yürütülmekte olan tez çalışmam, örneklem tasarımı ve büyüklüğü, Türkiye Geneli için analiz yapmaya imkân vermektedir. TURBAHAR COVID-19 projesi için dizayn edilen özel bir dijital platform aracılığı ile veriler toplanmıştır. Projede aktif olarak 67 Klinik psikolog görev almıştır. Örneklem seçimi kartopu yaklaşımı ile yapılmış olup, 2020 Aralık ayından – 2021 Şubat ayına kadar sürmüştür. Elde edilen veriler 26NUTS3 bölgesine göre ayrıştırılmış ve kümelendirilmiştir. Böylece 81 ilden elde edilen veriler bölgesel olarak ayrıştırılabilir. Dahil edilen kriterler, 12 yaşının üstünde olma, Gönüllü olma, anketlerin doldurulmasına engel herhangi bir probleminin olmamasıdır. Çalışma için 21815 kişi dâhil edilmiş ve 20808 kişinin verilerinin tam olarak doldurulduğu tespit edilmiştir. Çalışma beş eksende yürütülmüştür.

1. Bağımlılık ve Dürtüsel Davranış Çalışma grubu

2. Çocukluk Çağı Yaşantılar Grubu

3. Davranışsal Motivasyon grubu

4. Duygu Düzenleme Grubu

5. Kimyasal Bağımlılık Grubu

Her bir grup diğer gruplarla ortak olan ve farklı olan ölçeklerle 10-15 arası klinik psikologun işbirliği ile tüm Türkiye’den katılımcılara ulaştırılmıştır.

2.1.1. Örneklem :

TURBAHAR COVID-19 çalışmasına dahil olan toplam 20808 katılımcılardan 4393’ü sosyodemografik özelliğe sahip bireyleri ve SPBE-9 envanterini dolduran

bireyleri oluşturmaktadır. Sosyodemografik özellikleri oluşturan katılımcıların %52.4'ü erkek (n=2302), %47.6 kadındır (n=2091) ve yaş ortalaması 33.3'tür. Eğitim seviyesi bakımından %18.2'si lisansüstü, %66.3'ü 33 üniversite, %11.3'ü lise, %2.1'i ortaokul ve %2.1'1 ilkokul ve öncesi eğitim düzeyine sahiptir. CTQ ölçeğine katılan toplam 6824 katılımcının 2253'ü erkek, 4571'i kadındır.

2.1.2. Prosedür:

TURBAHAR COVID-19 Projesinde 67 tez öğrencisi görev almıştır. www.humanations.org platformunda oluşturulan araştırma gruplarına dahil edilmişlerdir. Bu araştırma gruplarında tanımlı olan ölçek ve anketleri, kendi sosyal medya hesapları ile paylaşarak verilerin toplanmasında aktif olarak yer almışlardır. Her bir araştırma grubu için temsilci seçilmiştir. Bu temsilciler kendi çalışma gruplarıyla koordineli olarak çalışmalarını sürdürmüştür. Çalışmanın başında iki öğretim üyesi görev almıştır. Tüm çalışanlar bir üst bölge temsilcisine karşı sorumlu olmuştur. Tüm çalışanlar öğretim üyelerine karşı sorumlu olarak çalışmıştır.

Araştırmadaki katılımcılar pandemi koşulları nedeniyle sosyal medya platformları aracılığı ile dahil edilmişlerdir. www.humanations.org platformunda yer alan ölçeklerden önce katılımcılar için hazırlanmış onay formu ve gerekli bilgilendirmeler yapılmıştır. Bilgilendirme için tüm katılımcılara mail adresleri verilmiştir. Bu mail adreslerine gönderilen mailler cevaplanmıştır. 15 yaş ve üzerinde olan bireyler çalışmaya dahil edilmiştir. Bilgilendirilmiş gönüllü formunun onaylanmasının ardından katılımcılara, içerisinde veri toplama araçlarının bulunduğu ilgili araştırma grubu soruları sunulmuştur. Her bir ölçek kişi için özel olarak hazırlanmış bir kod ile birlikte sunulmuştur. Böylece kişi dilerse testlere daha sonra devam edebilmiştir. Anketlerin doldurulması ortalama 45 dakika almıştır. Uygulamanın daha sonra devam edilebilmesinden dolayı katılımcılara ölçeklerin doldurulması için herhangi bir zaman sınırlaması getirilmemiştir. Çalışmanın Etik Kurulu Onayı Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Etik Kuruldan alınmıştır.

Ekipler Aralık 2020 Tarihinde paylaşımlara başlamışlardır. Verilerin toplanması Şubat 2021 tarihinde tamamlanmıştır. Bütün verilerden tek bir veri havuzu oluşturulmuş ve SPSS 21 programına yüklenmiştir. Veriler 34 düzenlenmiştir. Eksik ve hatalı verilerin çıkartılmasıyla, 20808 kişinin verileri analize tabii tutulmuştur.

2.2. Veri Toplama Araçları:

Bu araştırmada, istenilen verilerin toplanmasında demografik bilgilere ilişkin soruların olduğu araştırmacı tarafından hazırlanmış Sosyodemografik Bilgi Formu, Çocukluk Çağı Travma Ölçeği ve Siber Pornografi Kullanım Envanteri kullanılmıştır. Bütün katılımcılar, kendilerine verilen kitapçığın ilk sayfasında yer alan, gönüllülük esasına göre çalışmaya katıldıklarını beyan ettikleri bir onam formu imzalamışlardır. Katılımcıların imzaladıkları onam formunda çalışmanın kısaca açıklanmış amacına yer verilmiş ve katılımcıların ölçek ve anketleri cevaplamaları istenmiştir.

2.3. Sosyodemografik Bilgi Formu:

Katılımcıların yaş, eğitim, medeni durum, cinsiyet, çocuk sayısı, çalışan sayısı, sigara, alkol, madde kullanım özellikleri, psikiyatri tedavisi başvuru öyküleri, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu tanısı soruları sorulmuştur.

Medeni: Evli, Bekar, Ayrılmış

Eğitim: İlkokul, Ortaokul, lise, üniversite, lisansüstü

Çocuk Sayısı: 0-8 ve üstü

Çalışma durumu: 0-8 ve üstü

Psikiyatri Tedavisi : Alıyor almamış, daha önce almış. Vb

2.4. Siber Pornografi Kullanım Envanteri-9:

Siber Pornografi Kullanım Envanteri-9 (SPBE-9), Grubs ve ark. tarafından geliştirilen bu ölçek 9 maddeden oluşmaktadır. İnternet pornografisine yönelik belirlenen üç alt ölçek üçer soruyla değerlendirilmektedir. Algılanan zorlama (ör., "İnternet pornografisine bağımlı olduğuma inanıyorum"), erişim çabaları (ör. "Bazen programımı, pornografiyi izleyebilmek için yalnız kalabilmek için düzenlemeye çalışıyorum"), duygusal sıkıntı (ör. "İnternette pornografiyi izledikten sonra utanç duyuyorum"). Katılımcılar, maddelerle olan anlaşmalarını 35 1 (hiç değil) ile 7 (çok) arasında derecelendirdiler. Bu araştırmada bu ölçeğin geçerlilik ve güvenirlik çalışması da yapılması planlanmaktadır.

2.5. Çocukluk Travması Anketi (CTQ-28):

28 maddelik Çocukluk Travması Anketi (CTQ-28), çocuklukta kötü muameleyi 5 salanda değerlendiren bir öz bildirim aracıdır: duygusal istismar, fiziksel istismar, cinselistismar, duygusal ihmal ve fiziksel ihmal. Denekler, çocukluk deneyimleriyle ilgili ifadeleri(18 yaşından önce) 5 puanlık Likert tipi ölçeklerde derecelendirirler (“asla doğru” dan “çoksıklıkla doğru”). Çocukluk Çağı Travması Anketinin güvenilirliği ve geçerliliği, zamanıindeki kararlılığı, yapılandırılmış travma görüşmeleriyle yakınsak ve ayırt edici geçerliliği ve bağımsız veriler kullanılarak doğrulanması belgelenmiştir [Bernstein], Her travma tipiiçin, Cronbach α .79 ile. 94. CTQ-28’in Türkçe versiyonu geçerli ve güvenilir bulunmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu araştırmanın amacı, pornografi bağımlılığı ölçeğini ve çocukluk çağı travmaları ölçeğini dolduran kişileri kullanarak çocukluk çağı yaşantıları ile pornografi bağımlılığı arasındaki ilişkiyi saptamaktır.

Tablo 1’de katılımcılara ait sosyodemografik değişkenlerin dağılımı verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılarile ilgili Sosyodemografik Veriler (n=4393)

Demografik değişkenler		N	%
Cinsiyet	Erkek	2302	52.4
	Kadın	2091	47.6
Yaşadığı Yer	Büyükşehir	3298	75.1
	Şehir	410	9.3
	İlçe	578	13.2
	Kasaba/Köy	107	2.4
Eğitim Durumu	Lisansüstü	798	18.2
	Üniversite	2913	66.3
	Lise	496	11.3
	Ortaokul	92	2.1
	İlkokul ve Öncesi	94	2.1
Yaş Grup	29 Yaş ve daha genç	2457	56.0
	29-39 Yaş	825	18.8
	39-65 Yaş	1054	24.0
	65 Yaş ve üzer	54	1.2
Medeni Durum	Evli	1462	33.3
	Bekar	2661	60.6
	Boşanmış/Dul	270	6.1
Çalışma Durumunuz	Çalışıyor	2394	54.5
	Çalışmıyor	1759	40.0
	Emekli	240	5.5
Gelir Seviyeniz (Bireysel)	10001 ve üstü	458	10.4
	7001-10000	364	8.3
	5001-7000	602	13.7
	4001-5000	528	12.0
	Asgari Ücret- 4000	628	14.3
	Asgari Ücret	380	8.7
	Yok	1433	32.6

Sigara Kullanıyor musunuz?	Evet	1796	40.9
	Hayır	2142	48.8
	Bıraktım	455	10.4
Alkol Kullanıyor musunuz?	Evet	2241	51.0
	Hayır	1944	44.3
	Bıraktım	208	4.7
Daha Önce Psikiyatrik Tedavi Aldınız mı?	Evet Daha Önce Almıştım	992	22.6
	Evet Şu An Tedavi Alıyorum	277	6.3
	Hayır Daha Önce Hiç	3124	71.1
	Psikiyatrik Bir Tedavi Almadım		

Tablo 2’de Siber Porno Bağımlılığı Ölçeği Toplam ve Çocukluk Çağı Travma Ölçeği Toplam (ÇÇTÖ) ve alt boyutlarından alınan puanlara ilişkin betimsel istatistikler verilmiştir.

Tablo 2: Ölçek ve Alt Boyut İlişkilerine Ait Korelasyon Sonuçları

		1	2	3	4	5	6	7
1-Çocukluk Çağı Travma Ölçeği Toplam	r	1						
	r	0.595***						
	p	< 0.001						
2-ÇÇTÖ-Cinsel istismar	95% CI Upper	0.610	1					
	95% CI Lower	0.579						
	r	0.820***	0.247***					
	p	< 0.001	< 0.001					
3- ÇÇTÖ -Duygusal ihmal	95% CI Upper	0.828	0.270	1				
	95% CI Lower	0.813	0.225					
	r	0.679***	0.285***	0.514***				
	p	< 0.001	< 0.001	< 0.001				
4- ÇÇTÖ -Fiziksel ihmal	95% CI Upper	0.692	0.306	0.532	1			
	95% CI Lower	0.666	0.263	0.497				
	r	0.694***	0.426***	0.367***	0.367***			
	p	< 0.001	< 0.001	< 0.001	< 0.001			
5- ÇÇTÖ -Fiziksel istismar	95% CI Upper	0.706	0.445	0.387	0.388	1		
	95% CI Lower	0.681	0.406	0.346	0.347			
	r	0.810***	0.438***	0.548***	0.334***	0.590***		
	p	< 0.001	< 0.001	< 0.001	< 0.001	< 0.001		
6- ÇÇTÖ -Duygusal istismar	95% CI Upper	0.818	0.457	0.564	0.355	0.605	1	
	95% CI Lower	0.802	0.419	0.531	0.313	0.574		
	r	0.226***	0.175***	0.153***	0.207***	0.133***	0.158***	
	p	< 0.001	< 0.001	< 0.001	< 0.001	< 0.001	< 0.001	
7- Siber Porno Bağımlılığı Ölçeği Toplam	95% CI Upper	0.284	0.234	0.213	0.265	0.193	0.217	1
	95% CI Lower	0.167	0.114	0.092	0.147	0.072	0.097	

* p < .05, ** p < .01, *** p < .001, Pearson Korelasyon

Tablo 2’te katılımcılara uygulanan ölçek ve alt ölçeklerden elde edilen skorlar arasındaki ilişkiler spearman korelasyon analizi ile gösterilmiştir.

Bu analize göre Çocukluk Çağı Travma Ölçeği Toplam puanı ile Siber Porno Bağımlılığı Ölçeği Toplam puanları arasında pozitif yönlü istatistikçe anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,226$ $p<0.001$).

ÇÇTÖ alt boyutlarından “Cinsel İstismar” puanı ile Siber Porno Bağımlılığı Ölçeği Toplam puanları arasında pozitif yönlü istatistikçe anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,175$ $p<0.001$).

ÇÇTÖ alt boyutlarından “Duygusal İhmal” puanı ile Siber Porno Bağımlılığı Ölçeği Toplam puanları arasında pozitif yönlü istatistikçe anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,153$ $p<0.001$).

ÇÇTÖ alt boyutlarından “Fiziksel İhmal” puanı ile Siber Porno Bağımlılığı Ölçeği Toplam puanları arasında pozitif yönlü istatistikçe anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,207$ $p<0.001$).

ÇÇTÖ alt boyutlarından “Fiziksel İstismar” puanı ile Siber Porno Bağımlılığı Ölçeği Toplam puanları arasında pozitif yönlü istatistikçe anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,133$ $p<0.001$).

ÇÇTÖ alt boyutlarından “Duygusal İstismar” puanı ile Siber Porno Bağımlılığı Ölçeği Toplam puanları arasında pozitif yönlü istatistikçe anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,158$ $p<0.001$).

Tablo 3: Katılımcıların Siber Porno Bağımlılığı Ölçeğinden Aldıkları Puanların Yaş Açısından Karşılaştırılması

	Yaş	N	Ort	SS	F	p	Post-Hoc
	(1) 29 Yaş ve Altı	2457	11.88	10.45			
Siber Porno Bağımlılığı Ölçeği	(2) 29-39 Yaş	825	9.62	9.44	81,68	<0.001	1>2,3,4
Toplam	(3) 39-65 Yaş	1054	7.00	7.57			2>3
	(4) 65 Yaş Üstü	54	7.50	6.80			

Kruskall Wallis H test, Post-Hoc=Games-Howell test

Tablo 3’ te yer aldığı gibi siber porno bağımlılığı ölçeği toplam ($p<0.001$) puanları ile yaş grupları arasında istatistikçe anlamlı bir farklılık saptanmıştır.

Anlamlı farklılığın kaynağının belirlenmesi amacıyla yapılan Post-Hoc analiz sonuçlarına göre, Siber porno bağımlılığı ölçeği puanları 29 yaş ve altı ile 29-39 yaş ($p<0.001$), 39-65 yaş ($p<0.001$), 65 yaş üstü ($p=0.005$) grupları arasında istatistikçe anlamlı bir farklılık göstermiştir.

Ayrıca 29-39 yaş ile 39-65 yaş ($p<0.001$) grupları arasında da istatistikçe anlamlı bir farklılık göstermiştir.

Tablo 4: Katılımcıların Siber Porno Bağımlılığı Ölçeğinden Aldıkları Puanların Medeni Durum Açısından Karşılaştırılması

	Medeni Durum	N	Ort	SS	F	p	Post-Hoc
Siber Porno Bağımlılığı Ölçeği Toplam	(1) Evli	1462	8.52	8.60	57,60	<0.001	1>2 2>3
	(2) Bekar	2661	11.44	10.31			
	(3) Boşanmış/Dul	270	7.53	8.97			

Kruskall Wallis H test, Post-Hoc=Games-Howell test

Tablo 4’ da yer aldığı gibi siber porno bağımlılığı ($p<0.001$) puanları ile medeni durumları arasında istatistikçe anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Anlamlı farklılığın kaynağının belirlenmesi amacıyla yapılan Post-Hoc analiz sonuçlarına göre, Siber porno bağımlılığı ölçeği toplam puanları Evliler ile bekarlar ($p<0.001$) arasında, bekarlar ile boşanmış/dullar ($p<0.001$) arasında istatistikçe anlamlı bir farklılık göstermiştir.

Tablo 5: Katılımcıların Siber Porno Bağımlılığı Ölçeğinden Aldıkları Puanların Cinsiyet Açısından Karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	Ort	SS	Z	p	Cohen’s d
Siber Porno Bağımlılığı Ölçeği Toplam	Erkek	2302	11.45	10.65	8,774	<0.001	0.26
	Kadın	2091	8.88	8.59			

Mann-Whitney U test

Tablo 5’ te yer aldığı gibi siber porno bağımlılığı ($p<0.001$) puanları ile medeni durumları arasında istatistikçe anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Siber porno bağımlılığı puanları ise kadınlara kıyasla erkeklerde daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 6: Katılımcıların Siber Porno Bağımlılığı Ölçeğinden Aldıkları Puanların Sigara Kullanım Durumu Açısından Karşılaştırılması

	Sigara Durum	N	Ort	SS	F	p	Post-Hoc
Siber Porno Bağımlılığı Ölçeği	(1) Bıraktım	455	10.60	10.42			
	(2) Evet	1796	9.35	9.55	12,40	<0.001	1>2
	(3) Hayır	2142	10.89	9.84			1>3

Kruskall Wallis H test, Post-Hoc=Tukey test

Tablo 6’ da yer aldığı gibi siber porno bağımlılığı ($p<0.001$) puanları ile sigara kullanma durumları arasında istatistikçe anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Anlamlı farklılığın kaynağının belirlenmesi amacıyla yapılan Post-Hoc analiz sonuçlarına göre, Siber porno bağımlılığı ölçeği toplam puanları sigarayı bırakanlar ile kullananlar ($p=0.040$) ve kullananlar ile kullanmayanlar ($p<0.001$) arasında istatistikçe anlamlı bir farklılık göstermiştir.

Tablo 7: Katılımcıların Siber Porno Bağımlılığı Ölçeğinden Aldıkları Puanların Alkol Kullanım Durumu Açısından Karşılaştırılması

	Alkol Durum	N	Ort	SS	F	p	Post-Hoc
Siber Porno Bağımlılığı Ölçeği	(1) Bıraktım	208	14.49	12.04			1>2
	(2) Evet	2241	8.25	8.98	103,00	<0.001	1>3
	(3) Hayır	1944	12.05	9.97			2>3

Kruskall Wallis H test, Post-Hoc=Tukey test

Tablo 7’ de yer aldığı gibi siber porno bağımlılığı ($p<0.001$) puanları ile alkol kullanma durumları arasında istatistikçe anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Anlamlı farklılığın kaynağının belirlenmesi amacıyla yapılan Post-Hoc analiz sonuçlarına göre, Siber porno bağımlılığı ölçeği toplam puanları alkolü bırakanlar ile kullananlar

($p<0.001$), ve kullanmayanlar ($p=0.001$), kullananlar ile de kullanmayanlar ($p<0.001$) arasında istatistikçe anlamlı bir farklılık göstermiştir.

Tablo 8: Katılımcıların Siber Porno Bağımlılığı Ölçeğinden Aldıkları Puanların Daha Önce Psikiyatrik Tedavi Alma Durumu Açısından Karşılaştırılması

	Psikiyatrik tedavi	N	Ort	SS	F	p	Post-Hoc
Siber Porno Bağımlılığı Ölçeği Toplam	(1) Evet daha önce almıştım	992	10.50	10.10	0,937	0.392	-
	(2) Evet şuan alıyorum	277	10.70	10.26			
	(3) Hayır hiç almadım	3124	10.10	9.71			

Kruskall Wallis H test, Post-Hoc=Tukey test

Tablo 8’ de yer aldığı gibi siber porno bağımlılığı ($p=0.392$) puanları ile daha önce psikiyatrik tedavi alma durumları arasında istatistikçe anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Tablo 9: Katılımcıların Siber Porno Bağımlılığı Ölçeğinden Aldıkları Puanların Çalışma Durumu Açısından Karşılaştırılması

	Çalışma Durumu	N	Ort	SS	F	p	Post-Hoc
Siber Porno Bağımlılığı Ölçeği Toplam	(1) Emekli	240	6.32	7.13	65,70	<0.001	1>2
	(2) Çalışmıyor	1759	12.11	10.45			1>3
	(3) Çalışıyor	2394	9.23	9.28			2>3

Kruskall Wallis H test, Post-Hoc=Tukey test

Tablo 9’ da yer aldığı gibi siber porno bağımlılığı ($p<0.001$) puanları ile çalışma durumları arasında istatistikçe anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Anlamlı farklılığın kaynağının belirlenmesi amacıyla yapılan Post-Hoc analiz sonuçlarına göre, Siber porno bağımlılığı ölçeği toplam puanları emekliler ile çalışmayanlar ($p<0.001$) ve çalışanlar ($p<0.001$) arasında, çalışmayanlar ile de çalışanlar ($p<0.001$) arasında istatistikçe anlamlı bir farklılık göstermiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu bölümde Türkiye Salgın Dönemi Bağımlılık ve Ruh Sağlığı Haritası Projesi (TURBAHAR COVID-19) kapsamında araştırmaya katılan 4393 bireye uygulanan Sosyodemografik Bilgi Formu ve Siber Pornografi Kullanım Envanteri (SPBE-9); 6824 bireye uygulanan Çocukluk Travması Ölçeğinden elde edilen sonuçlar ve ayrıca bu ölçeklerin kendileri arasındaki ilişkileri, literatürdeki benzer araştırmaların sonuçlarıyla karşılaştırılarak tartışılmıştır.

Sosyodemografik forma göre katılımcıların %52.4'ü erkek %47.6'sı kadınlar tarafından oluşturulmaktadır. Cinsiyetin eşit oranda dağılması, araştırma sonucunda ortaya çıkan sonuçların kadın ve erkekler üzerinde genellenebilir olmasını sağlayacaktır. Katılımcıların %75.1'inin büyükşehirlerde yaşaması verilerin güvenilirliğini artırmaktadır. Çünkü siber pornografinin ana erişim kaynağı olan internete olan erişime kolaylık sağlayacaktır. Ayrıca katılımcıların %56'sının 29 yaş ve daha genç olması, %66.3'ünün üniversite ve %18.2'sinin lisansüstü eğitime sahip olması, bu katılımcıların siber pornografinin ana erişim kaynağı olan interneti kullanmada diğer bireylere göre daha kolay olacaktır. Bu nedenle verilerin güvenilirliğini artırmaktadır.

Araştırmaya baktığımızda erkek bireylerin SPBE-9 puanlarının ortalamasının kadınlarınkine oranla daha fazla olduğu saptanmıştır. Bu verilere göre, erkek bireylerin kadınlara göre daha fazla pornografik materyal kullandıklarını ileri süren Fisher ve Byrene (1989); Maddox ve diğerleri (2011); Halt ve Malamth'un (2008) yaptığı araştırmaların sonuçları ile uyumlu olduğu görülmüştür.

Araştırmanın sonucuna göre SPBE-9'dan en yüksek puan alan grup 29 yaş ile daha genç grup olmuştur. Ayrıca 29 yaş ve daha genç grubun pornografi bağımlılığı ortalama puanları; 29-39 yaş grubundan 39-65 yaş grubundan ve 65 yaş ve üzeri yaş grubundan anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Bekar grubunun pornografi bağımlılığı ortalama puanı ise, evli ve boşanmış gruba göre en yüksek olarak bulunmuştur ve bu fark anlamlıdır. En riskli gruplar 29 yaş ve daha genç grup, bekar, erkek katılımcılar olarak bulunmuştur ve bu sonuçlar Ünübol ve Sayar'ın (2019) TURBAHAR, Türkiye Bağımlılık Riski ve Ruh Sağlığı Haritası Projesi adlı çalışmasıyla uyumludur.

Araştırmanın bulgularına göre çocukluk çağı travma ölçeği ile siber porno bağımlılık ölçeği sonuçları arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda çocukluk döneminde yaşanan cinsel istismar, duygusal ihmal, fiziksel ihmal, fiziksel istismar, duygusal istismar problemlerinden en az birini gören bireylerde ileride pornografi bağımlılığına yakalanabileceğini söylemek mümkündür. Araştırmada ölçekler sonucunda literatür taraması yapılarak veriler karşılaştırılmıştır. Şar ve arkadaşlarının (2012) yaptığı bir çalışmaya göre açık uçlu sorular ile saptanan çocukluk çağı istismar ve ihmal yaşantıları ile çocukluk çağı travma ölçeği ile elde edilen puanlar arasında derecelendirilmiş bir anlamlı ilişki bulunduğu saptanmıştır. Bu durum araştırmada kullandığımız ölçeği destekler niteliktedir.

Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin kendi alt ölçekleri arasındaki ilişkiye bakıldığında fiziksel ihmal alt ölçeğinin ortalaması en yüksek bulunmuştur ve bütün alt ölçekler arasında anlamlı sonuç elde edilmiştir. Carnes (1991) 233 cinsel bağımlılığı olan erkek ile 57 cinsel bağımlılığı olan kişilerle yaptığı araştırmada bireylerin %97'sinin duygusal ihmale, %81'inin cinsel istismara, %72'sinin fiziksel istismara maruz kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma ile birlikte duygusal etkenlerin ve ihmalin önemi vurgulanmış, diğer araştırmalara da ışık tutmuştur. Giugliano (2016) 'nın yaptığı araştırmaya göre cinsel bağımlılığı olan kişilerin yetişkinlik evresinde sergilediği cinsel davranışları çocukluk dönemi cinsel istismarı ile ilişkilidir. Gold ve Heffner (1998) 'ın yaptığı araştırmaya göre ise yetişkinliklerinde sapkın cinsel eylemlerde bulunan bireylerin çocukluk döneminde cinsel açıdan ihmal ve istismara uğradıkları saptanmıştır. Bu veriler araştırmayı destekler niteliktedir.

Post-Hoc analiz sonuçlarına göre, Siber porno bağımlılığı ölçeği toplam puanları emekliler ile çalışmayanlar ($p<0.001$) ve çalışanlar ($p<0.001$) arasında, çalışmayanlar ile de çalışanlar ($p<0.001$) arasında istatistikçe anlamlı bir farklılık göstermiştir. Bu da gösteriyor ki çalışmayanlar ve emeklilerde bulunan boş zaman konusunda ki genişlik porno bağımlılığını büyük ölçüde etkileyen önemli bir değişken olarak karşımıza çıkmaktadır. Seks/Porno bağımlılığı modelinin savunucuları sıklıkla, çeşitli cinsel fanteziler ve etkinliklerle meşgul olmak için harcanan önemli zamanın, bağımlılığın önemli bir işareti olduğunu iddia ederler.

Cinsel Bağımlılık Testi (Sexual Addiction Screening Test (SAST)) ile ilgili birden fazla (Carnes ve diğerleri, 2010), kesin bir süre belirtilmemiş olsa da zamana odaklanır.

Ancak, daha önce belirtildiği gibi, Cooper ve ark. (2000), haftada 11 saat veya daha fazlasının Weiss (2014) tarafından da savunulan olası bağımlılığın göstergesi olduğu öne sürülmüştür.

Boş zaman, kısa süreli zevk aramaktan çok daha fazlasıdır ve çeşitli cinsel davranışlar genellikle basit zevk arayışının ötesinde birçok faktör tarafından motive edilir. Lezbiyen, gay, biseksüel, transeksüel (LGBT) ve esaret, disiplin, sadizm, mazoşizm (Bondage, discipline, sadism, masochism (BDSM)) ve kink grupları da dahil olmak üzere cinsel alt kültürlerde düzenli olarak görülen bariz topluluk ve kimlikle ilgili motivasyonlara ek olarak, tipik olarak tek başına yapılan bir etkinlik olarak yorumlanan pornografi izleme bile, bireylerin bu türlerle etkileşime girmesine ve bu türler hakkında bilgi edinmesine yardımcı olur. Hem genel hem de özel olarak kendi cinselliği hakkında bilgi edinir (Attwood, Smith ve Barker, 2018; Smith, Attwood ve Barker, 2015).

Araştırmamızda siber porno bağımlılığı ile katılımcıların daha önce psikiyatrik tedavi almış olmaları arasında anlamlı bir farklılık saptanamamıştır. Ancak Grubbs ve diğerlerinin (2015) pornografi bağımlılığı bulunan üniversite öğrencileri ile yaptıkları araştırmada, öğrencilerin psikolojik problem sıklıklarının daha fazla olduğu sonucuna varıldı. Taylor (2019) ise pornografi bağımlılığı nedeni ile psikolojik destek isteyen bireylerin sayısındaki artışa dikkat çekmiştir. Pornografi bağımlılığı olan bireylerde daha fazla psikolojik ve psikiyatrik problemler görüldüğü ve saptandığı da bilinmektedir (Kor ve diğerleri, 2014).

Schwartz (1985) ve Teicher'in (2002) yaptıkları araştırma bulgularına bakarak çocukluk travmalarının beyin hipokampus kısmına yaptığı etki bir tür stres bozukluğuna ve bu bozukluğun da cinsel bozukluklara neden olabileceği sonucuna varılabilir. Genel olarak çocukluk çağı yaşantısı ile pornografi bağımlılığı ile ilgili ülkemizde sınırlı çalışmalar mevcuttur. Literatüre katkı sağlaması açısından bu konuya ilişkin daha fazla incelemeler ve araştırmaların yapılması önerilebilir. Çocukluk döneminin sağlıklı geçirilmesinde anne-babanın çocuğa karşı tutumu, yetiştirme tarzı, sevgi ihtiyacı, duygusal olarak tutumları önemli unsurlardır. Bu nedenle ailenin çocuğu yetiştirme tarzına göre ilerde bağımlı olup olmamasını şekillendirebilir. Yapılan bir çalışmaya göre çocuğun nasıl bir çevrede yetiştiği, başarı durumu, ebeveynin çocuk yetiştirme tutumları kişilik gelişimine etki etmiştir. Bu nedenle sağlıklı bir kişilik gelişiminin sağlanması için ailenin davranışları önemli olmaktadır. Çocuğu fiziksel olarak cezalandırmak veya

duygusal olarak sömürmek ileride kişiliği olumsuz etkileyecek problemlere sebebiyet verebilir (Yeşilyaprak, 1993). Bu bağlamda araştırmamdaki alt değişkenlerin çocukluk çağı travmalara sebep olabileceği ve bunun sonucunda bağımlılıklardan biri olan pornografi bağımlılığına zemin hazırlayabileceği yapılan çalışmalarda bulgular ile birbirini doğrular nitelikte olduğu ve anlamlı ilişki olduğu söylenebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada çocukluk çağı yaşantılarının pornografi bağımlılığı ile olan ilişkisi incelenmiştir. Türkiye Salgın Dönemi Bağımlılık ve Ruh Sağlığı Haritası Projesi (TURBAHAR COVID-19) kapsamında yürütülmekte olan bu araştırmada örneklem seçimi kartopu yaklaşımı ile yapılmış olup elde edilmiştir. Örnekleme ise SPBE-9 için 4393, Çocukluk Travması Ölçeği için 6824 bireye ulaşılmıştır.

Pornografi, günümüz dünyasında çok yaygın bir şekilde görülmeye başlanmıştır. Genç yetişkinlik döneminde olan erkek bireylerin pornografi seyretme nedenleri içerisinde cinselliği keşfetme ve cinsellik vardır. Bu dürtüler pornografi izleme oranını artırmaktadır (Hare, 2015). Pornografi izleme oranının erkeklerde daha fazla olduğunu gösteren araştırmamızı destekler niteliktedir.

Çocukluk çağında cinsel istismara maruz kalan bireylerde psikiyatrik hastalık geliştirme olasılığı olduğunu savunan Özen 1997 ve Cinsel istismar anısı olan çocuklarda duygusal ve cinsel gelişim bozuklukları, kişiler arasında iletişimin olumsuz etkilenmesi, özgüvende düşüklük gibi akut ve kronik olabilecek travmalar gözlemlenebileceğini söyleyen Çetin 2008'in bulguları; çocukluk çağı yaşantıları ile pornografi bağımlılığı arasında anlamlı ilişki bulduğumuz araştırmamızı destekler niteliktedir.

Kültürün pornografikleşmesine karşı mücadele etmenin en etkili yöntemi ilk olarak neyin “pornografik” olduğunu anlamlandırmak, bireylerde pornografik içeriğe yönelik kendi kontrollerini yaratmak ve bu kontrolün bireyler yoluyla tüm topluma erişmesidir. Tüm bunları yaparken interneti kısıtlamanın, sansür mekanizmalarına sığınmanın bir fayda olmadığı da akıllarda tutulması gerekmektedir (H. Girgin, 2017).

Belirtiler her çocukta ve bireyde farklılık gösterebilmektedir (Çetin, 2008). Mosheva ve diğerlerinin (2020) yaptıkları araştırmaya göre COVID-19 salgınından dolayı bireylerde zihinsel tükenme, virüse yakalanma kaygısı, virüsün aile bireylerine de bulaşma kaygısı ve uyku problemleri yaşadıkları belirtilmiştir. Bu araştırma COVID-19 döneminde ve yapıldığından dolayı bahsedilen bu şartlar da göz önünde bulundurulduğunda çocukluk çağı yaşantılarının pornografi bağımlılığı üzerindeki etkisi pandeminin olmadığı bir dönemde tekrar araştırılması önerilebilir.

ALTINCI BÖLÜM

KAYNAKLAR

- Allen, M., Emmers, T., Gebhardt, L., & Giery, M. (1995). Exposure to pornography and acceptance of rape myths. *Journal of Communication*, 45, 5-26.
- Atayman, V (Der.) (2008) Cinselliğin Mitolojisi Pornografik Film. İstanbul: Alan Yayıncılık.
- Attwood, F., Smith, C., & Barker, M. (2018). I'm just curious and still exploring myself': Young people and pornography. *New Media & Society*, 20(10), 3738–3759.
- Aysev, A., Taner, Y. I. Çocuk ve ergen ruh sağlığı hastalıkları. In: Avcı A, Tahiroğlu, A. Y. Cinsel İstismar. 1'inci Baskı, İstanbul: Golden Print, 2007;721-36.
- APA (2020) Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 4th Edition Text Revision (DSM-IV-TR). Washington DC, American Psychiatric Association.
- Arslan, U. T. (2009). “Aynanın Sırları: Psikanalitik Film Kuramı”. *Kültür ve İletişim*, 12 (1), 9-38.
- Babaoğlu, A.N. (1997). Uyuşturucu ve Tarihi: Bağımlılık Yapan maddeler. İstanbul, Yayın Kaynakları.
- Baltazar, A., Helm Jr, H. W., McBride, D., Hopkins, G., & Stevens Jr, J. V. (2010). “Internet Pornography Use In The Context Of External And Internal Religiosity”. *Journal of Psychology & Theology*, 38 (1).
- Bancroft, J., & Vukadinovic, Z. (2004). Sexual Addiction, Sexual Compulsivity, Sexual.
- Becker, G.C., Murphy K.M. (2018). A theory of rational addiction. *Eur J polit Econ*, 96:675-700.
- Behere, A.P., Basnet, P., Campbell, P. (2017). Effects Of Family Structure On Mental Health Of Children: A Preliminary Study. *Indian J Psychol Med*, 39:457–463.
- Bernstein, D. P., Fink, L., Handelsman, L., Foote, J., Lovejoy, M., Wenzel, K., & Black, D.W., Kehrberg, L.L.D., Flumerfelt, D.L., & Schlosser, S.S. (1997). Characteristics Of 36 Subjects Reporting Compulsive Sexual Behavior. *Am J Psychiatry*, 154:243–249.

Bozdemir, N. & Özcan, S. (2011). Cinselliğe ve Cinsel Sağlığa genel bakış. Çukurova Üniversitesi, Adana.

Bridges, A. J., Bergner, R. M., & Hesson-McInnis, M. (2003). Romantic partner's use of pornography: Its significance for women. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 29, 1–14.

Briken, P., Habermann, N., Berner, W., & Hill, A. (2007). Diagnosis And Treatment Of Sexual Addiction: A Survey Among German Sex Therapists. *Sex Addict Compulsivity*, 14:131–143.

Burtaverde, V., Jonason, P., Giosan, C., & Ene, C. (2021). Why Do People Watch Porn? An Evolutionary Perspective on the Reasons for Pornography Consumption. *Evolutionary Psychology*, 10(1117), 1–15.

Buss, D. M. (2008). Human nature and individual differences: Evolution of human personality. 29-60.

Carnes, P. (1991). *Don't Call It Love: Recovery From Sexual Addiction*. London, Bantam.

Carnes, P., & Delmonico, D. (1996). Childhood Abuse And Multiple Addictions: Research Findings In A Sample Of Self-Identified Sexual Addicts. *Sex Addict Compulsivity*, 3:258–268.

Carnes, P., Green, B., & Carnes, S. (2010). The same yet different: Refocusing the sexual addiction screening test (SAST) to reflect orientation and gender. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 17, 7–30.

Clarkson, J. & Kopaczewski S. (2013). Pornography Addiction and the medicalization of free speech. *Am J Clin Pathol*, 22:320-325.

Cooper, A., Delmonico, D.L., & Burg, R. (2000). Cybersex Users, Abusers, And Compulsives: New Findings And Implications. *Sex Addict Compulsivity*, 7: 5–29.

Cooper, A., Delmonico, D. L., & Burg, R. (2000). Cybersex users, abusers, and compulsives: New findings and implications. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 7(1–2), 5–29.

Cooper, A. & Delmonico, David & Griffinshelley, Eric & Mathy, Robin. (2004). Online Sexual Activity: An Examination of Potentially Problematic Behaviors. *Sexual Addiction & Compulsivity*. 11. 129-143.

Çamdereli, M. (2004). Reklamda Pornografik İmgelem ve Magnum.

Çetin, F. Ç., Pehlivanürk, B., Ünal, F. Çocuk ergen Psikiyatrisi Temel el kitabı. Cinsel istismar. 1'inci Baskı, Ankara: Hekimler Yayın Birliği, 2008: 470-7.

Damiano, P.; Alessandro, B.; Carlo, F. Adolescents and web porn: A new era of sexuality. *Int. J. Adolesc. Med. Health* 2015, 28, 169–173.

Daneback, K., Træen, B., & Mansson, S. (2009). Use of pornography in a random sample of Norwegian heterosexual couples. *Archives of Sexual Behavior*, 38, 746–753.

Demare, D., Briere, J. & Lips, H. (1988). Violent Pornography and Self-Reported Likelihood of Sexual Agression. *Journal of Research in Personality*, 22, 140-153.

Demare, D., Lips, H. M. & Briere, J. (1993). Sexually Violent Pornography, anti-women attitudes and sexual aggression. A structural equation model. *Journal of Research in Personality*, 22, 140-153.

Dev Araştırma Sonuçları! İşte Dünyada Kadınların En Çok Porno İzlediği 17 Ülke, <https://onedio.com/haber/dev-arastirma-sonuclari-iste-dunyada-kadinlarin-en-cok-porno-izledigi-17-ulke-552859>.

Diehl, A., Clemente, J., Pillon, S.C., Santana, P.R.H., Silva, C.J., Mari, J.J. (2018). Early Childhood Maltreatment Experience And Later Sexual Behavior İn Brazilian Adults Undergoing Treatment For Substance Dependence. *Braz J Psychiatry*, 41:199–207.

DiClemente, C.C., *Addiction and Change. How addictions develop and addicted people recover*; Guilford Press: New York, 2003, p.l.

Dines, G. (2010). *Pornland: How porn has hijacked our Sexuality*. Beacon Press. 12(45) 1-18.

Döring, N. M. (2009). “The Internet’s Impact on Sexuality: A Critical Review of 15 Years of Research”. *Computers in Human Behavior*, 25 (5), 1089-1101.

Ekinci, A. (2002). Bir Kötü Alışkanlık Olarak İnternet. *COGİTO Dergisi*, Kış(2002).

- Eroğlu, M.Z. & Tamam, L. (2016). Geç başlangıçlı Bir Kompulsif Seks Bağımlılığı Olgusu. *Journal of Mood Disorders*. 6(4), 243-7.
- Fassler, I. R., Amodeo, M., Griffin, M. L., Clay, C.M., Ellis, M. A. Predicting long-term outcomes for women sexually abused in childhood: child abuse neglect. *Journal of Interpersonal Violence*, 2005;29(3):269-84.
- Finn, G. (1985). "Patriarchy and Pleasure: The Pornographic Eye". *Journal of Cultural Theory*, 9(1-2), 81-95.
- Fisher, J.W. (2007). It's Time to Wake up and Stem The Decline in Spiritual Well-Being in Victorian Schools. *International Journal of Children's Spirituality*.12(2),165-177.
- Fisher, W. A.& Byrne, D. (1989). Sex differences in response to erotica? Love versus lust. *Journal of Personality and Social Psychology*, 36, 117–125.
- Garcia, F.D. & Thibaut, F. (2010). Sexual Addictions. *Am J Drug Alcohol Abuse*, 36:254–260.
- Girgin, Ü.H., (2017). Yeni Medya Teknolojileri, Pornografi ve Kültürel Dönüşüm. *Atatürk İletişim Dergisi*, 12(1): 2-15.
- Girgin, Ü. H. (2017). Yeni medya teknolojileri, Pornografi ve Kültürel Dönüşüm. *Atatürk İletişim Merkezi*, 68-99.
- Giugliano, J. (2006). Out Of Control Sexual Behavior: A Qualitative Investigation. *Sex Addict Compulsivity*, 13:361–375.
- Giugliano, J. R. (2009). Sexual addiction: Diagnostic problems. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 7(2), 283–294.
- Gold, S.N.&Heffner, C.L. (1998). Sexual Addiction: Many Conceptions, Minimal Data. *Clin Psychol Rev*, 18:367–381.
- Goodman, A.(1988). Sexual Addiction: Diagnosis And Treatment. *Psychiatric Times*, 15:10.
- Goodman, A. (1993). Diagnosis and Treatment Of Sexual Addiction. *J Sex Marital Ther*, 19:225-251.
- Goodman, A. & others. (1997). Sexual addiction. *Substance Abuse: A Comprehensive Textbook*, 3.

- Grant, J.E., Potenza, M. N., Weinstein, A., Gorelick, D.A. (2010). Introduction To Behavioral Addictions. *Am J Drug Alcohol Abuse*, 36:233-241.
- Grubbs, J. B., Volk, F., Exline, J. J., & Pargament, K. I. (2015). Internet pornography use: Perceived addiction, psychological distress, and the validation of a brief measure. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 41(1), 83–106.
- Grubbs, J. B., Volk, F., Exline, J. J., & Pargament, K. I. (2014). Internet pornography use: Perceived addiction, psychological distress, and the validation of a brief measure. *Journal of Sex and Marital Therapy*. doi:10.1080/0092623X.2013.842192.
- Habertürk (2014, January 22). Erkeklerin porno izlemelerinin 10 nedeni! [hthayat.haberturk.com. https://hthayat.haberturk.com/iliski/cinsellik/haber/1010968-erkeklerin-porno-izlemelerinin-10-nedeni](https://hthayat.haberturk.com/iliski/cinsellik/haber/1010968-erkeklerin-porno-izlemelerinin-10-nedeni).
- Hald, Gert & Malamuth, Neil. (2008). Self-Perceived Effects of Pornography Consumption. *Archives of sexual behavior*. 37. 614-25.
- Hall, P. (2011). A Biopsychosocial View Of Sex Addiction. *Sex Relaths Ther*, 26:217–228.
- Hare, K. A., Gahagan, J., Jackson, L., Steenbeek, A. (2015). Revisualising ‘porn’: How young adults’ consumption of sexually explicit Internet movies can inform a proachesto Canadian sexual health promotion. *Culture, Health, & Sexuality*, 17, 269–283.
- Hedin, L. V. Physical and sexual abuse against women and children. *Curropin obsest gynecol* 2000;12(5):349-55.
- Hellman, M, Schoenmakers, T.M., Nordstrom, B.R., van Holst, R.J. (2013). Is there such a thing as online video game addiction? A cross disciplinary review. *Addict res Theory*, 21:102-112.
- Henderson, E. C. (2001). Understanding addiction. University Pres of Mississippi. 4-153.
- Hughes, B. (2010). Understanding ‘sexual addiction’ in clinical practice. *Procedia Soc Behav Sci*, 5:915–919.
- Hyde, M. (1986). Pornografinin Tarihi. (Çev: Feride Çiçekoğlu). Ankara: Kalem Yayıncılık.

- Irvine, J. (1995). Reinventing Perversion: Sex Addiction And Cultural Anxiety. *J Hist Sex*, 5: 429-450.
- Işık, E.(2009). Erişkinlerde klinik psikofarmakoloji. In *Güncel Temel ve klinik psikofarmakoloji*. İstanbul, Golden Medya Baskı, 337-359.
- Kafka, M. (2010). Hypersexual disorder A proposed diagnosis for DSM-V. *Archives of Sexual Behavior*, 39(2), 377–400.
- Karaga, S.,Davis, D. E., Choe, E., &Hook, J. N. (2016). Hypersexuality and religion/spirituality: A qualitative view. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 23(2–3), 167–181.
- Karakuş, T., Çağıltay, K., Kaşıkçı, D., Kurşun, E. & Ogan, C. (2011). Türkiye’de ve Avrupadaki Çocukların İnternet Alışkanlıkları ve Güvenli İnternet Kullanımı. *Eğitim ve Bilim* 39: 230-244.
- Karila, L., Wery, A., Weinstein, A., Cottencin, O., Petit, A., Reynaud, M., & Billieux, J. (2014). Sexual addiction or hypersexual disorder: Different terms for the same problem? A review of the literature. *Current Pharmaceutical Design*, 20(25), 4012–4020.
- Kızılok, G.E. (2021). Cinsel Bağımlılık: Tanımı, Etiyolojisi ve Tedavisi. *Dergipark*, 13(3):394-411.
- KIM,S. & Kim, R. (2002). A study of internet addiction: status, causes and remedies, *Journal of Korean Home Economics Association English Edition*, 3(1), 1-19.
- Kor A, Zilcha-Mano S, Fogel YA, Mikulincer M, Reid RC, Potenza MN. Psychometric development of the Problematic Pornography Use Scale. *Addict Behav*. 2014 May;39(5):861-8.
- Kraus, S.W., Voon, V., Potenza, M.N. (2016) Should compulsive sexual behavior be considered an addiction? *Addiction*, ;111(12):2097-2106.
- Kutchinsky, B. (1991). Pornography and Rape: Theory and Practice: Evidence From Crime Data In Four Countries Where Pornography Is Easily Available. *International Journal of Law and Psychiatry*, 14, 47-64.

- Larsen, S. E. (2019). Hypersexual behavior as a symptom of PTSD: Using cognitive processing therapy in a veteran with military sexual trauma-related PTSD. *Arch Sex Behav*, 48:987-993.
- Lesieur, H.R, &Blume, S.B, Pathological gambling, eating disorders and the psychoactive substance use disorders, *Journal of Addictive Diseases*, 1993, 9, 89-102.
- Levine, M.P. &Troiden, R.R. (1988). The Myth Of Sexual Compulsivity: Sexual Addiction. *J Sex Res*, 25:347-363.
- Ley, D. J. (2018). The pseudoscience behind public health crisis legislation. *Porn Studies*, 5(2), 1–5.
- Livingstone, S., & Smith, P.K. (2014). Annual Research Review: Harms Experienced By Child Users Of Online And Mobile Technologies: The Nature, Prevalence And Management Of Sexual And Aggressive Risks In The Digital Age. *J Child Psychol Psychiatry*, 55:635-54.
- Maddox, A. M., Rhoades, G. K. & Markman, H. J. (2011). Viewing sexually-explicit materials alone or together: Associations with relationship quality. *Archives of Sexual Behavior*, 40(2), 441–448.
- Malamuth, N. M. (2004). Pornography. N. J. Smelser & P. B. Baltes (der). *International Encyclopedia of The Social & Behavioral Sciences*. New York: Elsevier.
- McPherson, S., Wood, H., Hiskey, S. & Andrews, L. (2014). The Role Of Childhood Experiences In The Development Of Sexual Compulsivity. *The Journal Of Treatment And Prevention*, 20:259-278.
- Mestre-Bach G., Blycker, G.R., & Potenza M.N. (2020). Pornography Use In The Setting Of The COVID-19 Pandemic. *J Behav Addict*, 9(2).
- Mulvey, L (1997). Görsel Haz ve Anlatı Sineması. (Çev. Nilgün Abisel). 25, 38-46.
- Nelmes, J (1998). “Sinemada Cinsiyet ve Cinselliğin Sunumu. Sinemasal”. (Çev. E. Yılmaz). Kış, 71-94.
- Nurcombe, B. Child sexual abuse I: psychopathology. *Aust N Z J Psychiatry* 2000;34(1):85-91.

Ögel, K. Bağımlı Aileleri İçin Rehber Kitap. İş Bankası Kültür Yayınları: İstanbul, 2014; 7-8.

Özen, N. E., Şener, Ş. Çocuk ve Ergende Cinsel İstismar. Ege Psikiyatri Sürekli Yayınları: 1997;2(2):473-91.

Özön, N (2008). Sinema Sanatına Giriş. İstanbul: Agora Kitaplığı.

Paz, G., Griffiths, M.D., Demetrovics, Z.& Szabo, A. (2021). Role of personality characteristics and sexual orientation in the risk for sexual addiction among Israeli men: Validation of a Hebrew sex addiction scale. *Int J Ment Health Addict*, 19:32-46.

Penke, L., Asendorpf, J. B. (2008). Beyond global sociosexual orientations: A more differentiated look at sociosexuality and its effects on court ship and romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 95, 1113–1135.

Perera, B., Reece, M., Monahan, P., Billingham, R.,&Finn, P. (2009). Childhood Characteristics And Personal Dispositions To Sexually Compulsive Behavior Among Young Adults. *Sex Addict Compulsivity*, 16(2):131-14.

Perry, Samuel. (2017). Pornography Use and Depressive Symptoms: Examining the Role of Moral Incongruence. *Society and Mental Health*. 8(3):195-213.

Polat, O. Cinsel İstismar. Çocuk ve şiddet. İstanbul: Der yayınları, 2001;207-314.

Pornhub, (2020). Coronavirus Insights. Available From: <https://www.pornhub.com/insights/corona-virus>. Accessed date: 03.08.2020

Park BY, Wilson G, Berger J, Christman M, Reina B, Bishop F, Klam WP, Doan AP. Is Internet Pornography Causing Sexual Dysfunctions? A Review with Clinical Reports. *Behav Sci (Basel)*. 2016 Aug 5;6(3):17.

Perry, Samuel. (2017). Does Viewing Pornography Reduce Marital Quality Over Time? Evidence from Longitudinal Data. *Archives of Sexual Behavior*. 46(2), 549-559.

Peter, J., & Valkenburg, P. M. (2006). Adolescents' exposure to sexually explicit online material and recreational attitudes toward sex. *Journal of Communication* 56, 639–660.

Prause, N.,& Fong, T. (2015). The science and politics of sex addiction research. In L. Comella & S. Tarrant (Eds.), *New views on pornography: Sexuality, politics, and the law*.

- Putnam, F. W. Ten-year research update review. Child sexual abuse. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry* 2003;42(3):269-78.
- Rawson, P. (1973). *Erotic Art of The East: The Sexual Theme in Oriental Painting And Sculpture*. Weidenfeld & Nicolson.
- Reay, B., Attwood, N., & Gooder, C. (2013). Inventing sex: The short history of sex addiction. *Sexuality & Culture*, 17, 1–19.
- Roostin, E. (2018). The Family Influence On The Development Of Children. *Journal Of Elementary Education*, 2.
- Ruggiero, J. (1994). Initial reliability and validity of a new retrospective measure of child abuse and neglect. *American Journal of Psychiatry*, 151, 1132
- Sar, V., Öztürk, P. E., & İkikardeş, E. (2012). Validity and reliability of the Turkish version of childhood trauma questionnaire. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences*, 32, 1054–1063.
- Schaeffer, B. (2009). Sexual Addiction. *Transactional Analysis Journal*, 39:153–162.
- Schmitt, D. P. (2016). Fundamentals of human mating strategies. *The handbook of evolutionary psychology-foundations*, 294–317.
- Schneider, J. (1994). Sex Addiction Controversy, Diagnosis And Case Histories. *Sex Addict Compulsivity*, 1:19-44.
- Schwartz, M.F., Brasted, W.S. (1985). Sexual addiction: Self-hatred, guilt, and passive rage contribute to this deviant behavior. *Med Aspects Human Sex*, 19(10): 103-107.
- Sevin, A. (2018). Yetişkinlerde Cinsel Bağımlılık, Erken Dönem Uyumsuz Şemalar ve Yaşam Doyum İlişkileri. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Maltepe Üniversitesi.
- Smith, C., Attwood, F., & Barker, M. (2015). Figuring the porn audience. In L. Cornella & S. Tarrant (Eds.), *New views on pornography: Sexuality, politics and the law* (pp. 267–285).
- Soule, D.L. (2003). Bridging knowledge Gaps: Knowledge Sharing and Learning Practices in Virtual Development Teams, Ph. D. Thesis, Harvard University.

Soydan, E. (2009). Görsel Medyada, Pornografi ve Kültürel Yansımaları. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon Sinema Anabilim Dalı.

Stack, S., Wasserman, I., & Kern, R. (2004). Adult social bonds and use of Internet pornography. *Social Science Quarterly*, 85, 75–88.

Sussman, S. (2007). Sexual Addiction Among Teens: A Review. *Sex Add Compulsivity*, 14: 257–278.

Sussman, S. & Moran M. (2013). Hidden Addiction: Television. *J Behav Addict*, 2:125-32.

Şar, V., Öztürk E. ve İkikardeş E. (2012). Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin Türkçe Uyarlamasının Geçerlilik ve Güvenilirliği. *Türkiye Klinikleri J MedSci*, 32(4).

Tarihteki En Eski Erotik Resim,
<https://antropology.wordpress.com/2012/05/19/tarihteki-en-eski-erotik-resim/>.

Taylor, K. (2019). Pornography addiction: The fabrication of a transient sexual disease. *History of the Human Sciences*. 32.

TDK Porno, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.58c9c014705215.106781321970.

Teicher, M.H., Andersen, S.L., Polcari, A., Anderson, C.M., Navalta, C.P. (2002) Develop mental neuro biology of childhood stres and trauma. *Psychiatr Clin North Am*, 25: 397-426.

Thege, B., Woodin E. M., Hodgins D. C., & Williams, J.R. (2015). Natural Course Of Behavioral Addictions: a 5 Year Longitudinal Study. *BMC Psychiartry*, 15:4.

Thomas, J. N. (2013). Outsourcing moral authority: The internal secularization of evangelicals' anti-pornography narratives. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 52(3), 457–475.

Thomas, J. N. (2016). The development and deployment of the idea of pornography addiction within American Evangelicalism. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 23(2–3), 182–195.

Transgression as addiction: Religiosity and moral disapproval as predictors of perceived addiction to pornography. *Archives of Sexual Behavior*, 44(1), 125-136.

Uluğ, B. (2007). Alkol Kullanımı ile İlişkili Bozukluklar. In *psikiyatri Temel Kitabı*: 161-172. Ankara, HYB Basım yayın.

Ünüböl H, Hızlı Sayar G. (2019). Türkiye Bağımlılık Risk Profili ve Ruh Sağlığı Haritası Proje Sonuç Raporu. Üsküdar Üniversitesi Yayınları. İstanbul 2019. ISBN:978- 605-9596-21-3.

Weiss, R. (2014). Narcissism, porn use, and addiction. Retrieved from

Wiener, J. M. (Editör). Textbook of childadolescent psychiatry. I:Yates A. Sexual abuse of children. 2nd Edition, Washington: American Psychiatric Press, 1997;699-709.

World Health Organization. Developing sexual health programmes. WHO/RHR/HRP/10.22, 2010.

Yalom, M. (2002). Memenin Tarihi. (Çev: Ayşe Gün). İstanbul: Çitlembik yayınları.

Yeşilyaprak, B. (1993). Kişilik Gelişiminde Ailesel Faktörlerin Etkisine ilişkin Bir Araştırma. *Aile ve Toplum*, (3-1), 1-16.

Young, K.S., & Rogers, R.C. (1998). The relationship between depression and Internet addiiction. *CyberPsychology & Behavior*, 1(1), 25-28.

Zoroğlu, S.S., Tüzün, Ü. Şar, V., Öztürk, M., Eröcal, M. K., Alyanak, B. (2001). Çocukluk Dönemi İstismar ve İhmalinin Olası Sonuçları. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2(2):247-55.

EKLER

Ek 1. Çocukluk Çağı Yaşantılar Ölçeği

ÇOCUKLUK ÇAĞI YAŞANTILAR ÖLÇEĞİ					
Bu sorular çocukluğunuzda ve ilk gençliğinizde (18 yaşından önce) başınıza gelmiş olabilecek bazı olaylar hakkındadır. Her bir soru için sizin durumunuza uyan seçeneği işaretleyiniz.					
1= Hiçbir Zaman 2=Nadiren 3= Bazen 4= Sık Olarak 5= Çok Sık					
1. Evde yeterli yemek olmadığında aç kalırdım.	1	2	3	4	5
2. Benim bakımı ve güvenliğimi üstlenen birinin olduğunu biliyordum.	1	2	3	4	5
3. Ailemdelikler bana “salak”, “beceriksiz” ya da “tipsiz” gibi sıfatlarla seslenirlerdi.	1	2	3	4	5
4. Anne ve babam ailelerine bakamayacak kadar sıklıkla sarhoş olur ya da uyuşturucu alırlardı.	1	2	3	4	5
5. Ailemde önemli ve özel biri olduğum duygusunu hissetmeme yardımcı olan biri vardı.	1	2	3	4	5
6. Yırtık, sökük ya da kirli giysiler içerisinde dolaşmak zorunda kalırdım.	1	2	3	4	5
7. Sevdiğimi hissediyordum.	1	2	3	4	5
8. Anne ve babamın benim doğmuş olmamı istemediklerini düşünüyordum.	1	2	3	4	5
9. Ailemden birisi bana öyle kötü vurmuştu ki doktora ya da hastaneye gitmem gerekmişti.	1	2	3	4	5
10. Ailemde başka türlü olmasını istediğim birşey yoktu.	1	2	3	4	5
11. Ailemdelikler bana o kadar şiddetle vuruyorlardı ki vücudumda morartı ya da sıyrıklar oluyordu.	1	2	3	4	5
12. Kayış, sopa, kordonya da başka sert bir cisimle vurularak cezalandırılıyordum.	1	2	3	4	5
13. Ailemdelikler birbirlerine ilgi gösterirlerdi.	1	2	3	4	5
14. Ailemdelikler bana kırıcıya da saldırganca sözler söylerlerdi.	1	2	3	4	5
15. Vücutça kötüye kullanılmış olduğuma (dövülme, itilip kakılma vb.) inanıyorum.	1	2	3	4	5

16. Çocukluğum mükemmeldi.	1	2	3	4	5
17. Bana o kadar kötü vuruluyor ya da dövülüyordum ki öğretmen, komşuya da bir doktorun bunu fark ettiği oluyordu.	1	2	3	4	5
18. Ailemde birisi benden nefret ederdi.	1	2	3	4	5
19. Ailemdekiler kendilerini birbirlerine yakın hissederlerdi.	1	2	3	4	5
20. Birisi bana cinsel amaçla dokundu ya da kendisine dokunmamı istedi.	1	2	3	4	5
21. Kendisi ile cinsel temas kurmadığım takdirde beni yaralamakla ya da benim hakkımda yalanlar söylemekle tehdit eden birisi vardı.	1	2	3	4	5
22. Benim ailem dünyanın en iyisiydi.	1	2	3	4	5
23. Birisi beni cinsel şeyler yapmaya ya da cinsel şeylere bakmaya zorladı.	1	2	3	4	5
24. Birisi bana cinsel tacizde bulundu.	1	2	3	4	5
25. Duygusal bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma (hakaret, aşağılama vb.) inanıyorum.	1	2	3	4	5
26. İhtiyacım olduğunda beni doktora götürecek birisivardı.	1	2	3	4	5
27. Cinsel bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum.	1	2	3	4	5
28. Ailem benim için bir güç ve destek kaynağı idi.	1	2	3	4	5

Ek 2. Siber Pornografi Bağımlılığı Ölçeği 9

PORNOGRAFI BAĞIMLILIĞI ÖLÇEĞİ							
1= Kesinlikle Katılmıyorum 2= Çoğunlukla Katılmıyorum 3= Katılmıyorum							
4= Kararsızım							
5= Katılıyorum 6= Çoğunlukla Katılıyorum 7= Kesinlikle Katılıyorum							
1. İnternette porno izlemeye bağımlı olduğuma inanıyorum.	1	2	3	4	5	6	7
2. İzlemek istemesem bile internette porno izlemeye eğilim (dürtü) hissedirim.	1	2	3	4	5	6	7
3. İnternette porno izlemeyi bırakamıyorum.	1	2	3	4	5	6	7
4. Bazı zamanlar internette porno izleyebilmek için işlerimi ayarlayıp kendime boşluk yaratırım.	1	2	3	4	5	6	7
5. İnternette daha fazla porno izleyebilmek için arkadaşlarımla buluşmayı veya sosyal etkinliklere katılmayı istemediğim oldu.	1	2	3	4	5	6	7
6. İnternette porno izlemek için önemli önceliklerimi (işlerimi) erteledim.	1	2	3	4	5	6	7
7. İnternette porno izledikten sonra utanma duygusu hissediyorum.	1	2	3	4	5	6	7
8. İnternette porno izledikten sonra canım sıkkın hissediyorum.	1	2	3	4	5	6	7
9. İnternette porno izledikten sonra rahatsız hissediyorum.	1	2	3	4	5	6	7